

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษรี ณรงค์เดช. การบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุนในหลักทรัพย์และการจัดทำงบการเงินรวม. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ปจำกัด, 2534.
- _____ . การบัญชีบริษัทและการวงกระแสเงินทุน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง จำกัด, 2534.
- ไกรยุทธ ชีรตยาสินันท์. ทฤษฎีภาษีเงินได้และภาษีเงินได้ของไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521.
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. ความหมายของทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามหลักบัญชีและตามประมวลรัษฎากร. เอกสารภาษีอากร 8 (ธันวาคม 2531): 119-126.
- _____ . เงินปันผลกับภาษี. เอกสารภาษีอากร 13 (มกราคม 2537): 73-78.
- _____ . ปัญหาภาษีในการเพิ่มทุนและลดทุน. เอกสารภาษีอากร 13 (พฤศจิกายน 2536): 67-74.
- _____ . และชัยพล ตราชูธรรม. บริษัทมหาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2537.
- ชวินทร์ ลาภพิทักษ์พงษ์. ปัญหาการกำหนดรายได้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ทวี เจริญพิทักษ์. คำอธิบายโดยพิศดารกฎหมายหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2520.
- ทรงเดช ประดิษฐ์สมานนท์. การรับรู้รายได้เพื่อการคำนวณกำไรสุทธิ. เอกสารภาษีอากร 5 (มกราคม 2529): 63-69.
- นักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, สมาคม. ศัพท์บัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด, 2538.
- _____ . แนวความคิดทางบัญชี - ศัพท์บัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2532.
- _____ . การรับรู้รายได้. มาตรฐานการบัญชี 6 (ธันวาคม 2529):

บริษัทเงินทุน, สมาคม. การศึกษาวิเคราะห์การปรับปรุงพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521.

วารสารกฎหมาย(กฎหมายธุรกิจ) 12(2531) : 7-13

ประเสริฐ นาสกุล. ที่มาและการร่างพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521. วารสาร

กฎหมาย (ฉบับพิเศษ กฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด, 2522) : 3-18

พยอม สิงห์แสนห์. การบัญชีทรัพย์สิน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2537.

พิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท, คณะกรรมการ.

ร่างพระราชบัญญัติมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่) พ.ศ. 2521 พร้อมด้วยความเป็นมาและคำชี้แจงเรียงลำดับ
มาตรา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2519 (อัครสาเนา).

พิภพ วีระพงษ์. ข้อพิจารณาในการวางแผนภาษีอากร. สรรพากรสาส์น 40 (กันยายน 2536):
73-81.

_____ การเก็บภาษีในเงินประกันความรับผิดจากการใช้สนามกอล์ฟและค่านิยามคำว่า
“เงินได้” ในเชิงภาษีอากร. สรรพากรสาส์น 41 (พฤษภาคม 2537): 31-41.

_____ การวางแผนภาษีอากรในการลดทอนและเพิ่มทุน. เอกสารภาษีอากร 9 (กุมภาพันธ์,
2532): 46-52.

_____ วิเคราะห์การเก็บภาษีจากเงินปันผล. เอกสารภาษีอากร 90 (มีนาคม 2532):
42-48.

พิเศษ เสตเสถียร. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจ่ายหุ้นปันผล (Stock dividends).
เอกสารภาษีอากร 9 (ธันวาคม 2531): 117-118.

เพชร ชุมทรัพย์. หลักการบริหารการเงิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-
ธรรมศาสตร์, 2532.

เพ็ญรุ่ง โยชนะ. ภาษีเงินได้เกี่ยวกับเงินปันผล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

เพ็ญพูน บุญกล้า. ปัญหาภาษีในการจัดรูปขององค์กรธุรกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์-
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ไพจิตร โรจนวานิช. ภาษีสรรพากร (คำอธิบายประมวลรัษฎากร). กรุงเทพมหานคร:
สามเจริญพาณิชย์, 2536.

มารวย ผดุงสิทธิ. หุ้นกู้แปลงสภาพในตลาดหลักทรัพย์ : ตราสารระดมทุนช่วงธุรกิจไม่
เอื้ออำนวย. จุฬาลงกรณ์วารสาร (กรกฎาคม - กันยายน 2532): 69-82.

วิโรจน์ เล่าหะพันธุ์. บัญชีภาษีอากร. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงพิมพ์อักษร
สัมพันธ์, 2522.

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. ทฤษฎีการภาษีอากร. พระนคร: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2516.

สม อินทร์พยุ. ความหมายของหุ้นในบริษัทจำกัด. วารสารนิติศาสตร์ 3 (มิถุนายน 2514):
160-169.

สมชัย ฤชุพันธุ์. เศรษฐกิจด้วยภาษีอากรในเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

สมาชิกตลาดหลักทรัพย์, สมาคม. รวมหนังสือคอมพิวเตอร์กรมสรรพากรเกี่ยวกับหลักทรัพย์.
กรุงเทพมหานคร: 2535.

สรรพากร, กรม. ประมวลรัษฎากร ฉบับสมบูรณ์. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสาส์น, 2500.

สาทิคนันท์ จันทโนทก. บัญชีหนี้สินและทุน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอเชีย, 2527.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีหมายพาณิชย์ 4 หน่วยที่ 1-7.
พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ธรรมดา, 2528.

—, เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีบัญชีและการบัญชีภาษีอากร หน่วยที่ 1-8.
นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

—, เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีบัญชีและการบัญชีภาษีอากร หน่วยที่ 9-15.
นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

—, เอกสารประกอบการสอนวิชาการบัญชีชั้นกลาง หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

สุริยนต์ โสคติหัต. ปัญหาทฤษฎีเกี่ยวกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัท. วิทยานิพนธ์ปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

โสภณ รัตนากร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2537.

สวัสดิโกษา, ขุน และสนั่น เกตุหัต. คำอธิบายประมวลรัษฎากร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
อุดม, 2496.

ภาษาต่างประเทศ

Anderson, J. American Takeover Law, Chulalongkorn Law Review. 13 (March 1990):
52-74.

Andrews, D. Federal Income Taxation of Corporate Transaction. Boston: Little Brown and
Co., 1979.

- Arnold, B. J. and Edgar, T. W. Materials on Canadian Income Tax. (9th ed.) Ontario: Richard De Boo Publishers, 1990.
- Barle, A. A., Jr. The Theory of Enterprise Entity. Columbia Law Review. 47 (April 1947): 343-358.
- Bashian, G. E. Stock Dividends and Section 305 : Realization and the Constitution. Duke Law Review. (1971): 1105-1149.
- Bittker, B. I, James and Eustice. Federal Income Taxation of Corporations and shareholders. Boston: Little Warren, Gorham and Lamont Inc., 1979.
- Black, H. C. Black's Law Dictionary. St. Paul: West Publishing Co., 1990.
- Brundney, V. and Chirelstein, M. A. Corporate Finance Case and Material, 2nd ed. New York: The Foundation Press Inc., 1979.
- Cohen, S. B. Taxing Stock Dividends and Economic Theory. Wisconsin Law Review. 1 (1974): 142-175.
- De Kosmian, H. W. Taxable Stock Dividends Under New Section 305. Taxation Lawyer. 28 (1974): 57-71.
- Diersen, D. A. Keeping Corporate Distributions of Stock Dividends and Stock Rights-Nontaxable. Taxation for Accountants. 40 (1988): 202-205.
- Eger, H. J. An Analysis of the Taxation of Stock Dividends from 1918-1970: Effects of the Tax Reform Act of 1969 on Section 305 of the Internal Revenue Code. Duquesne Law Review. 8 (1969-1970): 364-394.
- Farrar, J. W., Furey N. E., Hannigan B. M. Farrar's Company Law. (3rd ed.) London: Butterworth, 1991.
- Federal Tax Coordinator, 2nd ed. New York: Research Institute of America, 1994.
- Hamilton, R. W. Corporate Finance. St. Paul, Minn.: West Publishing Co., 1984.
- Henn, H. G. Laws of Corporations and Other Business Enterprises. St. Paul: West Publishing Co., Ltd. 1970.
- Cases and Materials on the Laws of Corporations. St. Paul: West Publishing Co., Ltd., 1974.
- Horngren, C. T. Stock Dividends and the Entity Theory. Accounting Review. 32 (July 1957): 379-385.

- Internal Revenue Code (Income Tax Section 1-999) Vol. 1. Chicago: CCH Incorporated, 1994.
- Karlin, A. D. Capital Asset Status of Stock Received in an Acquisitive Reorganization Now and More Certain. Taxation for Accountants. 45 (1990): 170-176.
- Kragen, A. and McNulty, John K. Federal Income Taxation. St. Paul: West Publishing Co., 1970.
- Krishna, V. The Fundamentals of Canadian Income Tax. (3 rd. ed.) Toronto: Carswell, 1989.
- Lowndes Charles L.B. The Taxation of Stock Dividends and Stock Rights. University of Pennsylvania Law Review. 96 (December 1947): 147-170.
- May, G. O. Stock Dividends and Concepts of Income. The Journal of Accountancy. (October 1953): 427-431.
- McDaniel, P. R. and Others. Federal Income Taxation of Business Organization. Westbury: The Foundation Press Inc., 1991.
- Meyer, C. H. Accounting and Finance for Lawyer. St. Paul: West Publishing Co., 1995.
- Nadeau, S. J. and Strauss, R. P. Taxation Equity and Growth: Exploring the Trade-Off Between Shareholders Dividends Tax Relief and Higher Corporate Income Tax. National Tax Journal. 46 (1993): 161-172.
- Pickens, J. A. The Taxation of Stock Dividends and the Tax Reform Act of 1969 - Foreboding Implications and Constitutional Uncertainties. Vanderbilt Law Review. 24 (1971): 545-585.
- Pildioussis T. A. and Woods I. R. Bonus Share Issues in Australia. JASSA. 1 (April 1983) : 19-23.
- Posin D. Q. Federal Income Taxation. St. Paul: West Publishing Co., 1983.
- Powell, T. R. Stock Dividends, Direct Taxes and the Sixteenth Amendment. Columbia Law Review. 20 (1920): 536-549.
- Seligman, Eustice. Implications and Effects of the Stock Dividends Decision. Columbia Law Review. 21 (1921): 313-332.
- Shakow, D. J. The Taxation of Corporation and their Shareholders. Westbury: The Foundation Press Inc., 1991.

- Shapiro, A. C. Modern Corporate Finance. New York: Macmillan Publishing Company, 1991.
- Shefter, D. Creating Growth Stock Through Participating Preferred Dividends. The Journal of Corporate Taxation. 21 (Summer 1994): 99-108.
- Shiff. Stock Rights and Stock Dividends: Section 305 and 306. Washington D.C.: Tax Management Inc. 1993.
- Siegel, J. G. and Shim J. K. Dictionary of Accounting Terms. New York: Barron's Educational Series., Inc., 1987.
- Siegel, S. N. Stock Dividends. Harvard Business Review. 11 (October 1932): 76-87.
- Simon, S. I. How Far Do the Courts Go in Upholding Accounting Principles for Determining Income. The Journal of Accountancy. (December 1953): 683-694.
- Sommerfeld, R. M. An Introduction to Taxation. Orlando: Harcourt Brace Jovanovich Publishers, 1987.
- Sprouse, R. T. The Significance of the Concept of the Corporation in Accounting Analysis. The Accounting Review. 31 (July 1957): 369-378.
- Stone, R. B. Back to the Fundamentals: Another Version of the Stock Dividends Saga. Columbia Law Review. 79 (1979): 898-957.
- Sussman, M. The Stock Dividends. Michigan Business Studies (Ann Arbor). 15 (1962): 1-113.
- Weidenbruch, P. P. and Burke, K. C. Federal Income Taxation of Corporations and Stockholders. St. Paul: West Publishing Co., 1989.
- Welling, B. Corporate Law in Canada : The Governing Principles. Toronto: Butterworth & Co., (Canada) Ltd., 1984.
- Willens, R. New Techniques Avoid Taxability Under Section 305 for Stock Dividends. The Journal of Taxation. 69 (August 1988): 98-101.
- _____. Stock Dividends : Pitfalls and Opportunities. Taxes - The Tax Magazine. 68 (March 1990): 237-241.
- Canadian Income Tax Act with Income Tax Regulations. (62nd ed.X Ontario: CCH Canadian Limited, 1992.
- 1993 Canadian Master Tax Guide. (48th ed.) Ontario: CCH Canadian Limited, 1993.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Citation	Database	Mode
40 S.Ct. 189	SCT-OLD	Page
64 L.Ed. 521, 9 A.L.R. 1570		
(Cite as: 252 U.S. 189, 40 S.Ct. 189)		

~~EISNER, Internal Revenue Collector,~~

~~MACOMBER.~~

No. 318.

Argued April 16, 1919.

Restored to Docket for Reargument, May 19, 1919.

Reargued Oct. 17 and 20, 1919.

Decided ~~March 8, 1920~~

In Error to the District Court of the United States for the Southern District of New York.

Action by Myrtle H. Macomber against Mark Eisner, as Collector of Internal Revenue for the Third District of the State of New York. Judgment for plaintiff on demurrer, and defendant brings error. Affirmed.

1. COURTS k92--REASONING FURNISHING BASIS FOR CONCLUSION NOT OBITER. Reasoning of the court, which furnishes the entire basis for the conclusion reached, cannot be regarded as obiter dictum.
2. CONSTITUTIONAL LAW k18--AMENDMENT TO BE CONSTRUED IN CONNECTION WITH ORIGINAL CONSTITUTION. The Income Tax Amendment (Const. Amend. 16) must be construed in connection with the taxing clauses of the original Constitution, and the effect attributed to them before the amendment was adopted.
3. INTERNAL REVENUE k7--EFFECT OF INCOME TAX AMENDMENT STATED. Const. Amend. 16, did not extend the taxing power to new subjects, but merely removed the necessity which otherwise might exist for an apportionment among the states of taxes laid on income.
4. INTERNAL REVENUE k4--INCOME TAX AMENDMENT NOT TO BE EXTENDED BY CONSTRUCTION. Const. Amend. 16, should not be extended by loose construction, so as to repeal or modify, except as applied to income, those provisions of the Constitution that require an apportionment according to population for direct taxes upon property, real and personal.
5. INTERNAL REVENUE k7--STATUTORY DEFINITION OF INCOME NOT CONCLUSIVE. The question of what constitutes income, within Const. Amend. 16, cannot be concluded by any definition which Congress may adopt.
6. INTERNAL REVENUE k7--'INCOME' DEFINED. 'Income' is the gain derived from capital, from labor, or from both combined; something of exchangeable value, proceeding from the property, severed from the capital, however invested or employed, and received or drawn by the recipient for his separate use, benefit, and disposal. [Ed. Note.--For other definitions, see Words and Phrases, First and Second Series, Income.]

40 S.Ct. 189

AUTHORIZED FOR EDUCATIONAL USE ONLY

PAGE 2

(Cite as: 252 U.S. 189, 40 S.Ct. 189)

/ 7. CORPORATIONS k65--NATURE OF STOCKHOLDER'S INTEREST.

The interest of a stockholder is a capital interest, and his certificates of stock are but evidence of it.

8. CORPORATIONS k65--STOCKHOLDER CANNOT WITHDRAW ANY PART OF CORPORATE PROPERTY.

Short of liquidation, or until dividend declared, a stockholder may not withdraw any part of either capital or profits from the enterprise; his interest not pertaining to any part, divisible or indivisible, but to the entire assets, business, and affairs of the company.

9. CORPORATIONS k65--TITLE TO PROPERTY IS IN CORPORATION, NOT IN STOCKHOLDERS.

The interest of a stockholder in the property, etc., of the company is not that of an owner, since the corporation has full legal and equitable title to the whole.

* 10. INTERNAL REVENUE k7--STOCK DIVIDEND NOT 'INCOME.'

A stock dividend, consisting of new stock issued to the stockholders in proportion to their previous holdings, for profits capitalized, without any distribution of profits, is not 'income,' within Const. Amend. 16, and Revenue Act, Sept. 8, 1916, s 2 (Comp. St. s 6336b), in so far as it provides for the taxation thereof as income, without apportionment of the tax according to population, violates Const. art. 1, s 2, cl. 3, and section 9, cl. 4.

* 11. INTERNAL REVENUE k7--PROFIT ON SALE OF STOCK RECEIVED AS DIVIDEND IS 'INCOME.'

If a stockholder receiving a stock dividend sells the stock so received any profit on the sale is income, and, so far as it may have arisen since the Sixteenth Amendment, is taxable by Congress without apportionment according to population.

/ 12. INTERNAL REVENUE k7--CORPORATION MUST BE TREATED AS ENTITY IN DETERMINING WHAT CONSTITUTES INCOME.

In determining whether stock dividends constitute income, taxable under Const. Amend. 16, the corporation must be treated as a separate entity, as it is only by recognizing such separateness that any dividend can be regarded as income of the stockholder.

/ 13. INTERNAL REVENUE k7--ENRICHMENT THROUGH INCREASE IN VALUE OF CAPITAL INVESTMENT NOT 'INCOME.'

Enrichment through increase in value of capital investment is not income, within Const. Amend. 16.

14. INTERNAL REVENUE k2--TAX ON INTEREST OF STOCKHOLDER IN UNDIVIDED PROFITS MUST BE APPORTIONED.

Revenue Act Sept. 8, 1916, s 2 (Comp. St. s 6336b), providing that stock dividends shall be considered income, if construed as imposing the tax on the stockholder's interest in the accumulated and undivided profits, rather than on the dividend, is invalid, as taxing property because of ownership, without apportionment according to population. Mr. Justice Brandeis, Mr. Justice

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, 40 S.Ct. 189)

Clarke, Mr. Justice Holmes, and Mr. Justice Day, dissenting.

*190 *190 Mr. Assistant Attorney General Frierson, for plaintiff in error.

*194 Messrs. Charles E. Hughes and George Welwood Murray, both of New York City, for defendant in error.

Mr. Justice PITNEY delivered the opinion of the Court.

This case presents the question whether, by virtue of the Sixteenth Amendment, Congress has the power to tax, as income of the stockholder and without apportionment, a stock dividend made lawfully and in good faith against profits accumulated by the corporation since March 1, 1913.

It arises under the Revenue Act of September 8, 1916 (39 Stat. 756 et seq., c. 463 [Comp. St. s 6336a et seq.]), which, in our opinion (notwithstanding a contention of the government that will be *200 noticed), plainly evinces the purpose of Congress to tax stock dividends as income. [FN1]

FN1 Title I.--Income Tax.

Part I.--On Individuals.

Sec. 2. (a) That, subject only to such exemptions and deductions as are hereinafter allowed, the net income of a taxable person shall include gains, profits, and income derived, * * * also from interest, rent, dividends, securities, or the transaction of any business carried on for gain or profit, or gains or profits and income derived from any source whatever: Provided, that the term 'dividends' as used in this title shall be held to mean any distribution made or ordered to be made by a corporation, * * * out of its earnings or profits accrued since March first, nineteen hundred and thirteen, and payable to its shareholders, whether in cash or in stock of the corporation, * * * which stock dividend shall be considered income, to the amount of its cash value.

The facts, in outline, are as follows:

On January 1, 1916, the Standard Oil Company of California, a corporation of that state, out of an authorized capital stock of **191 \$100,000,000, had shares of stock outstanding, par value \$100 each, amounting in round figures to \$50,000,000. In addition, it had surplus and undivided profits invested in plant, property, and business and required for the purposes of the corporation, amounting to about \$45,000,000, of which about \$20,000,000 had been earned prior to March 1, 1913, the balance thereafter. In January, 1916, in order to readjust the capitalization, the board of directors decided to issue additional shares sufficient to constitute a stock dividend of 50 per cent. of the outstanding stock, and to transfer from surplus account to capital stock account an amount equivalent to such issue. Appropriate resolutions were adopted, an amount equivalent to the par value of the proposed new stock was transferred accordingly, and the new stock duly issued against it and divided among the stockholders.

Defendant in error, being the owner of 2,200 shares of the old stock, received certificates for 1,100 additional *201 shares, of which 18.07 per cent., or 198.77 shares, par value \$19,877, were treated as representing surplus earned between March 1, 1913, and January 1, 1916. She was called upon to pay, and did pay under protest, a tax imposed under the Revenue Act of 1916, based upon a

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *201, 40 S.Ct. 189, **191)

supposed income of \$19,877 because of the new shares; and an appeal to the Commissioner of Internal Revenue having been disallowed, she brought action against the Collector to recover the tax. In her complaint she alleged the above facts, and contended that in imposing such a tax the Revenue Act of 1916 violated article 1, s 2, cl. 3, and article 1, s 9, cl. 4, of the Constitution of the United States, requiring direct taxes to be apportioned according to population, and that the stock dividend was not income within the meaning of the Sixteenth Amendment. A general demurrer to the complaint was overruled upon the authority of *Towne v. Eisner*, 245 U. S. 418, 38 Sup. Ct. 158, 62 L. Ed. 372, L. R. A. 1918D, 254; and, defendant having failed to plead further, final judgment went against him. To review it, the present writ of error is prosecuted.

The case was argued at the last term, and reargued at the present term, both orally and by additional briefs.

We are constrained to hold that the judgment of the District Court must be affirmed: First, because the question at issue is controlled by *Towne v. Eisner*, supra; secondly, because a re-examination of the question with the additional light thrown upon it by elaborate arguments, has confirmed the view that the underlying ground of that decision is sound, that it disposes of the question here presented, and that other fundamental considerations lead to the same result.

In *Towne v. Eisner*, the question was whether a stock dividend made in 1914 against surplus earned prior to January 1, 1913, was taxable against the stockholder under the Act of October 3, 1913 (38 Stat. 114, 166, c. 16), which provided (section B, p. 167) that net income should include 'dividends,' and also 'gains or profits and income derived *202 from any source whatever.' Suit having been brought by a stockholder to recover the tax assessed against him by reason of the dividend, the District Court sustained a demurrer to the complaint. 242 Fed. 702. The court treated the construction of the act as inseparable from the interpretation of the Sixteenth Amendment; and, having referred to *Pollock v. Farmers' Loan & Trust Co.*, 158 U. S. 601, 15 Sup. Ct. 912, 39 L. Ed. 1108, and quoted the Amendment, proceeded very properly to say (242 Fed. 704):

'It is manifest that the stock dividend in question cannot be reached by the Income Tax Act and could not, even though Congress expressly declared it to be taxable as income, unless it is in fact income.'

It declined, however, to accede to the contention that in *Gibbons v. Mahon*, 136 U. S. 549, 10 Sup. Ct. 1057, 34 L. Ed. 525, 'stock dividends' had received a definition sufficiently clear to be controlling, treated the language of this court in that case as obiter dictum in respect of the matter then before it (242 Fed. 706), and examined the question as res nova, with the result stated. When the case came here, after overruling a motion to dismiss made by the government upon the ground that the only question involved was the construction of the statute and not its constitutionality, we dealt upon the merits with the question of construction only, but disposed of it upon consideration of the essential nature of a stock dividend disregarding the fact that the one in question was based upon surplus earnings that accrued before the Sixteenth Amendment took effect. Not only so, but we rejected the reasoning of the District Court, saying (245 U. S. 426, 38 Sup. Ct. 159, 62 L. Ed. 372, L. R. A. 1918D, 254):

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *202, 40 S.Ct. 189, **191)

'Notwithstanding the thoughtful discussion that the case received below we cannot doubt that the dividend was capital as well for the purposes of the Income Tax Law as for distribution between tenant for life and remainderman. What was said by this court upon the latter question is equally true for the former. 'A stock dividend really takes nothing from the property of the corporation, and adds nothing to the *203 interests of the shareholders. Its property is not diminished, and their interests are not increased. * * * The proportional interest of each shareholder remains the same. The only change is in the evidence which represents that interest, the new shares and the original shares together representing the same proportional interest that the original shares represented before the issue of the new ones.' Gibbons v. Mahon, 136 U. S. 549, 559, 560 [10 Sup. Ct. 1057, 34 L. Ed. 525]. In short, the corporation is no poorer and the stockholder **192 is no richer than they were before. Logan County v. United States, 169 U. S. 255, 261 [18 Sup. Ct. 361, 42 L. Ed. 737]. If the plaintiff gained any small advantage by the change, it certainly was not an advantage of \$417,450, the sum upon which he was taxed. * * * What has happened is that the plaintiff's old certificates have been split up in effect and have diminished in value to the extent of the value of the new.'

This language aptly answered not only the reasoning of the District Court but the argument of the Solicitor General in this court, which discussed the essential nature of a stock dividend. And if, for the reasons thus expressed, such a dividend is not to be regarded as 'income' or 'dividends' within the meaning of the act of 1913, we are unable to see how it can be brought within the meaning of 'incomes' in the Sixteenth Amendment; it being very clear that Congress intended in that act to exert its power to the extent permitted by the amendment. In Towne v. Eisner it was not contended that any construction of the statute could make it narrower than the constitutional grant; rather the contrary.

The fact that the dividend was charged against profits earned before the act of 1913 took effect, even before the amendment was adopted, was neither relied upon nor alluded to in our consideration of the merits in that case. Not only so, but had we considered that a stock dividend constituted income in any true sense, it would have been held taxable under the act of 1913 notwithstanding it was *204 based upon profits earned before the amendment. We ruled at the same term, in Lynch v. Hornby, 247 U. S. 339, 38 Sup. Ct. 543, 62 L. Ed. 1149, that a cash dividend extraordinary in amount, and in Peabody v. Eisner, 247 U. S. 347, 38 Sup. Ct. 546, 62 L. Ed. 1152, that a dividend paid in stock of another company, were taxable as income although based upon earnings that accrued before adoption of the amendment. In the former case, concerning 'corporate profits that accumulated before the act took effect,' we declared (247 U. S. 343, 344, 38 Sup. Ct. 543, 545 [62 L. Ed. 1149]):

'Just as we deem the legislative intent manifest to tax the stockholder with respect to such accumulations only if and when, and to the extent that, his interest in them comes to fruition as income, that is, in dividends declared, so we can perceive no constitutional obstacle that stands in the way of carrying out this intent when dividends are declared out of a pre-existing surplus. * * * Congress was at liberty under the amendment to tax as income, without apportionment, everything that became income, in the ordinary sense of the word, after the adoption of the amendment, including dividends received in

(Cite as: 252 U.S. 189, *204, 40 S.Ct. 189, **192)

the ordinary course by a stockholder from a corporation, even though they were extraordinary in amount and might appear upon analysis to be a mere realization in possession of an inchoate and contingent interest that the stockholder had in a surplus of corporate assets previously existing.'

In *Peabody v. Eisner*, 247 U. S. 349, 350, 38 Sup. Ct. 546, 547 (62 L. Ed. 1152), we observed that the decision of the District Court in *Towne v. Eisner* had been reversed 'only upon the ground that it related to a stock dividend which in fact took nothing from the property of the corporation and added nothing to the interest of the shareholder, but merely changed the evidence which represented that interest,' and we distinguished the *Peabody* Case from the *Towne* Case upon the ground that 'the dividend of Baltimore & Ohio shares was not a stock dividend but a distribution in specie of a portion of the assets of the Union Pacific.'

[1] Therefore *Towne v. Eisner* cannot be regarded as turning *205 upon the point that the surplus accrued to the company before the act took effect and before adoption of the amendment. And what we have quoted from the opinion in that case cannot be regarded as obiter dictum, it having furnished the entire basis for the conclusion reached. We adhere to the view then expressed, and might rest the present case there, not because that case in terms decided the constitutional question, for it did not, but because the conclusion there reached as to the essential nature of a stock dividend necessarily prevents its being regarded as income in any true sense.

Nevertheless, in view of the importance of the matter, and the fact that Congress in the Revenue Act of 1916 declared (39 Stat. 757 [Comp. St. s 6336b]) that a 'stock dividend shall be considered income, to the amount of its cash value,' we will deal at length with the constitutional question, incidentally testing the soundness of our previous conclusion.

[2] The Sixteenth Amendment must be construed in connection with the taxing clauses of the original Constitution and the effect attributed to them before the amendment was adopted. In *Pollock v. Farmers' Loan & Trust Co.*, 158 U. S. 601, 15 Sup. Ct. 912, 39 L. Ed. 1108, under the Act of August 27, 1894 (28 Stat. 509, 553, c. 349, s 27), it was held that taxes upon rents and profits of real estate and upon returns from investments of personal property were in effect direct taxes upon the property from which such income arose, imposed by reason of ownership; and that Congress could not impose such taxes without apportioning them among the states according to population, as required by article 1, s 2, cl. 3, and section 9, cl. 4, of the original Constitution.

[3] Afterwards, and evidently in recognition of the limitation upon the taxing power of Congress thus determined, the Sixteenth Amendment was adopted, in words lucidly expressing the object to be accomplished:

'The Congress shall have power to lay and collect taxes on incomes, from whatever source **193 derived, without apportionment among *206 the several states, and without regard to any census or enumeration.'

As repeatedly held, this did not extend the taxing power to new subjects, but merely removed the necessity which otherwise might exist for an apportionment among the states of taxes laid on income. *Brushaber v. Union Pacific R. R. Co.*, 240 U. S. 1, 17-19, 36 Sup. Ct. 236, 60 L. Ed. 493, Ann. Cas. 1917B, 713, L. R. A. 1917D, 414; *Stanton v. Baltic Mining Co.*, 240 U. S. 103, 112 et seq., 36 Sup. Ct. 278, 60 L. Ed. 546; *Peck & Co. v. Lowe*, 247 U. S. 165, 172, 173, 38 Sup. Ct. 432, 62 L. Ed. 1049.

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *206, 40 S.Ct. 189, **193)

[4] A proper regard for its genesis, as well as its very clear language, requires also that this amendment shall not be extended by loose construction, so as to repeal or modify, except as applied to income, those provisions of the Constitution that require an apportionment according to population for direct taxes upon property, real and personal. This limitation still has an appropriate and important function, and is not to be overridden by Congress or disregarded by the courts.

[5] In order, therefore, that the clauses cited from article 1 of the Constitution may have proper force and effect, save only as modified by the amendment, and that the latter also may have proper effect, it becomes essential to distinguish between what is and what is not 'income,' as the term is there used, and to apply the distinction, as cases arise, according to truth and substance, without regard to form. Congress cannot by any definition it may adopt conclude the matter, since it cannot by legislation alter the Constitution, from which alone it derives its power to legislate, and within whose limitations alone that power can be lawfully exercised.

The fundamental relation of 'capital' to 'income' has been much discussed by economists, the former being likened to the tree or the land, the latter to the fruit or the crop; the former depicted as a reservoir supplied from springs, the latter as the outlet stream, to be measured by its flow during a period of time. For the present purpose we require only a clear definition of the term 'income,' *207 as used in common speech, in order to determine its meaning in the amendment, and, having formed also a correct judgment as to the nature of a stock dividend, we shall find it easy to decide the matter at issue.

[6] After examining dictionaries in common use (Bouv. L. D.; Standard Dict.; Webster's Internat. Dict.; Century Dict.), we find little to add to the succinct definition adopted in two cases arising under the Corporation Tax Act of 1909 (Stratton's Independence v. Howbert, 231 U. S. 399, 415, 34 Sup. Ct. 136, 140 [58 L. Ed. 285]; Doyle v. Mitchell Bros. Co., 247 U. S. 179, 185, 38 Sup. Ct. 467, 469 [62 L. Ed. 1054]), 'Income may be defined as the gain derived from capital, from labor, or from both combined,' provided it be understood to include profit gained through a sale or conversion of capital assets, to which it was applied in the Doyle Case, 247 U. S. 183, 185, 38 Sup. Ct. 467, 469 (62 L. Ed. 1054).

Brief as it is, it indicates the characteristic and distinguishing attribute of income essential for a correct solution of the present controversy. The government, although basing its argument upon the definition as quoted, placed chief emphasis upon the word 'gain,' which was extended to include a variety of meanings; while the significance of the next three words was either overlooked or misconceived. 'Derived--from--capital'; 'the gain--derived--from--capital,' etc. Here we have the essential matter: not a gain accruing to capital; not a growth or increment of value in the investment; but a gain, a profit, something of exchangeable value, proceeding from the property, severed from the capital, however invested or employed, and coming in, being 'derived'--that is, received or drawn by the recipient (the taxpayer) for his separate use, benefit and disposal--that is income derived from property. Nothing else answers the description.

The same fundamental conception is clearly set forth in the Sixteenth Amendment--'incomes, from whatever source derived'--the essential thought being expressed *208 with a conciseness and lucidity entirely in harmony with the

(Cite as: 252 U.S. 189, *208, 40 S.Ct. 189, **193)

form and style of the Constitution.

Can a stock dividend, considering its essential character, be brought within the definition? To answer this, regard must be had to the nature of a corporation and the stockholder's relation to it. We refer, of course, to a corporation such as the one in the case at bar, organized for profit, and having a capital stock divided into shares to which a nominal or par value is attributed.

[7][8][9] Certainly the interest of the stockholder is a capital interest, and his certificates of stock are but the evidence of it. They state the number of shares to which he is entitled and indicate their par value and how the stock may be transferred. They show that he or his assignors, immediate or remote, have contributed capital to the enterprise, that he is entitled to a corresponding interest proportionate to the whole, entitled to have the property and business of the company devoted during the corporate existence to attainment of the common objects, entitled to vote at stockholders' meetings, to receive dividends out of the corporation's profits if and when declared, and, in the event of liquidation, to receive a proportionate share of the net assets, if any, remaining after paying creditors. Short of liquidation, or until dividend declared, he has no right to withdraw any part of either capital or **194 profits from the common enterprise; on the contrary, his interest pertains not to any part, divisible or indivisible, but to the entire assets, business, and affairs of the company. Nor is it the interest of an owner in the assets themselves, since the corporation has full title, legal and equitable, to the whole. The stockholder has the right to have the assets employed in the enterprise, with the incidental rights mentioned; but, as stockholder, he has no right to withdraw, only the right to persist, subject to the risks of the enterprise, and looking only to dividends for his return. If he desires to dissociate himself *209 from the company he can do so only by disposing of his stock.

[10] For bookkeeping purposes, the company acknowledges a liability in form to the stockholders equivalent to the aggregate par value of their stock, evidenced by a 'capital stock account.' If profits have been made and not divided they create additional bookkeeping liabilities under the head of 'profit and loss,' 'undivided profits,' 'surplus account,' or the like. None of these, however, gives to the stockholders as a body, much less to any one of them, either a claim against the going concern for any particular sum of money, or a right to any particular portion of the assets or any share in them unless or until the directors conclude that dividends shall be made and a part of the company's assets segregated from the common fund for the purpose. The dividend normally is payable in money, under exceptional circumstances in some other divisible property; and when so paid, then only (excluding, of course, a possible advantageous sale of his stock or winding-up of the company) does the stockholder realize a profit or gain which becomes his separate property, and thus derive income from the capital that he or his predecessor has invested.

In the present case, the corporation had surplus and undivided profits invested in plant, property, and business, and required for the purposes of the corporation, amounting to about \$45,000,000, in addition to outstanding capital stock of \$50,000,000. In this the case is not extraordinary. The profits of a corporation, as they appear upon the balance sheet at the end of the year, need not be in the form of money on hand in excess of what is required to meet

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *209, 40 S.Ct. 189, **194)

current liabilities and finance current operations of the company. Often, especially in a growing business, only a part, sometimes a small part, of the year's profits is in property capable of division; the remainder having been absorbed in the acquisition of increased plant, *210 quipment, stock in trade, or accounts receivable, or in decrease of outstanding liabilities. When only a part is available for dividends, the balance of the year's profits is carried to the credit of undivided profits, or surplus, or some other account having like significance. If thereafter the company finds itself in funds beyond current needs it may declare dividends out of such surplus or undivided profits; otherwise it may go on for years conducting a successful business, but requiring more and more working capital because of the extension of its operations, and therefore unable to declare dividends approximating the amount of its profits. Thus the surplus may increase until it equals or even exceeds the par value of the outstanding capital stock. This may be adjusted upon the books in the mode adopted in the case at bar--by declaring a 'stock dividend.' This, however, is no more than a book adjustment, in essence not a dividend but rather the opposite; no part of the assets of the company is separated from the common fund, nothing distributed except paper certificates that evidence an antecedent increase in the value of the stockholder's capital interest resulting from an accumulation of profits by the company, but profits so far absorbed in the business as to render it impracticable to separate them for withdrawal and distribution. In order to make the adjustment, a charge is made against surplus account with corresponding credit to capital stock account, equal to the proposed 'dividend'; the new stock is issued against this and the certificates delivered to the existing stockholders in proportion to their previous holdings. This, however, is merely bookkeeping that does not affect the aggregate assets of the corporation or its outstanding liabilities; it affects only the form, not the essence, of the 'liability' acknowledged by the corporation to its own shareholders, and this through a readjustment of accounts on one side of the balance sheet only, increasing 'capital stock' at the expense of *211 'SURPLUS'; IT DOES NOT ALTER THE PRE-EXISTING proportionate interest of any stockholder or increase the intrinsic value of his holding or of the aggregate holdings of the other stockholders as they stood before. The new certificates simply increase the number of the shares, with consequent dilution of the value of each share.

A 'stock dividend' shows that the company's accumulated profits have been capitalized, instead of distributed to the stockholders or retained as surplus available for distribution in money or in kind should opportunity offer. Far from being a realization of profits of the stockholder, it tends rather to postpone such realization, in that the fund represented by the new stock has been transferred from surplus to capital, and no longer is available for actual distribution.

The essential and controlling fact is that the stockholder has received nothing out of the company's assets for his separate use and benefit; on the contrary, every dollar **195 of his original investment, together with whatever accretions and accumulations have resulted from employment of his money and that of the other stockholders in the business of the company, still remains the property of the company, and subject to business risks which may result in wiping out the entire investment. Having regard to the very truth of the matter, to substance and not to form, he has recived nothing that answers

(Cite as: 252 U.S. 189, *211, 40 S.Ct. 189, **195)

the definition of income within the meaning of the Sixteenth Amendment.

Being concerned only with the true character and effect of such a dividend when lawfully made, we lay aside the question whether in a particular case a stock dividend may be authorized by the local law governing the corporation, or whether the capitalization of profits may be the result of correct judgment and proper business policy on the part of its management, and a due regard for the interests of the stockholders. And we are considering the taxability of bona fide stock dividends only.

*212 We are clear that not only does a stock dividend really take nothing from the property of the corporation and add nothing to that of the shareholder, but that the antecedent accumulation of profits evidenced thereby, while indicating that the shareholder is the richer because of an increase of his capital, at the same time shows he has not realized or received any income in the transaction.

[11] It is said that a stockholder may sell the new shares acquired in the stock dividend; and so he may, if he can find a buyer. It is equally true that if he does sell, and in doing so realizes a profit, such profit, like any other, is income, and so far as it may have arisen since the Sixteenth Amendment is taxable by Congress without apportionment. The same would be true were he to sell some of his original shares at a profit. But if a shareholder sells dividend stock he necessarily disposes of a part of his capital interest, just as if he should sell a part of his old stock, either before or after the dividend. What he retains no longer entitles him to the same proportion of future dividends as before the sale. His part in the control of the company likewise is diminished. Thus, if one holding \$60,000 out of a total \$100,000 of the capital stock of a corporation should receive in common with other stockholders a 50 per cent. stock dividend, and should sell his part, he thereby would be reduced from a majority to a minority stockholder, having six-fifteenths instead of six-tenths of the total stock outstanding. A corresponding and proportionate decrease in capital interest and in voting power would befall a minority holder should he sell dividend stock; it being in the nature of things impossible for one to dispose of any part of such an issue without a proportionate disturbance of the distribution of the entire capital stock, and a like diminution of the seller's comparative voting power--that 'right preservative of rights' in the control of a corporation. *213 Yet, without selling, the shareholder, unless possessed of other resources, has not the wherewithal to pay an income tax upon the dividend stock. Nothing could more clearly show that to tax a stock dividend is to tax a capital increase, and not income, than this demonstration that in the nature of things it requires conversion of capital in order to pay the tax.

Throughout the argument of the government, in a variety of forms, runs the fundamental error already mentioned--a failure to appraise correctly the force of the term 'income' as used in the Sixteenth Amendment, or at least to give practical effect to it. Thus the government contends that the tax 'is levied on income derived from corporate earnings,' when in truth the stockholder has 'derived' nothing except paper certificates which, so far as they have any effect, deny him present participation in such earnings. It contends that the tax may be laid when earnings 'are received by the stockholder,' whereas he has received none; that the profits are 'distributed by means of a stock dividend,' although a stock dividend distributes no profits; that under the act of 1916

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *213, 40 S.Ct. 189, **195)

'the tax is on the stockholder's share in corporate earnings,' when in truth a stockholder has no such share, and receives none in a stock dividend; that 'the profits are segregated from his former capital, and he has a separate certificate representing his invested profits or gains,' whereas there has been no segregation of profits, nor has he any separate certificate representing a personal gain, since the certificates, new and old, are alike in what they represent--a capital interest in the entire concerns of the corporation.

[12] We have no doubt of the power or duty of a court to look through the form of the corporation and determine the question of the stockholder's right, in order to ascertain whether he has received income taxable by Congress without apportionment. But, looking through the form, *214 we cannot disregard the essential truth disclosed, ignore the substantial difference between corporation and stockholder, treat the entire organization as unreal, look upon stockholders as partners, when they are not such, treat them as having in equity a right to a partition of the corporate assets, when they have none, and indulge the fiction that they have received and realized a share of the profits of the company which in truth they have neither received nor realized. We must treat the corporation as a substantial entity separate from the stockholder, not only because such is the practical fact but because it is only by recognizing such separateness that any dividend--even one paid in money or property--can be regarded as income of the stockholder. Did we regard corporation and stockholders as altogether identical, there would be no income except as the corporation acquired it; **196 and while this would be taxable against the corporation as income under appropriate provisions of law, the individual stockholders could not be separately and additionally taxed with respect to their several shares even when divided, since if there were entire identity between them and the company they could not be regarded as receiving anything from it, any more than if one's money were to be removed from one pocket to another.

[13] Conceding that the mere issue of a stock dividend makes the recipient no richer than before, the government nevertheless contends extent to which the gains accumulated by the extend to which the gains accumulated by the corporation have made him the richer. There are two insuperable difficulties with this: In the first place, it would depend upon how long he had held the stock whether the stock dividend indicated the extent to which he had been enriched by the operations of the company; unless he had held it throughout such operations the measure would not hold true. Secondly, and more important for present purposes, enrichment through increase in value *215 of capital investment is not income in any proper meaning of the term.

The complaint contains averments respecting the market prices of stock such as plaintiff held, based upon sales before and after the stock dividend, tending to show that the receipt of the additional shares did not substantially change the market value of her entire holdings. This tends to show that in this instance market quotations reflected intrinsic values--a thing they do not always do. But we regard the market prices of the securities as an unsafe criterion in an inquiry such as the present, when the question must be, not what will the thing sell for, but what is it in truth and in essence.

It is said there is no difference in principle between a simple stock dividend and a case where stockholders use money received as cash dividends to purchase additional stock contemporaneously issued by the corporation. But an actual

(Cite as: 252 U.S. 189, *215, 40 S.Ct. 189, **196)

cash dividend, with a real option to the stockholder either to keep the money for his own or to reinvest it in new shares, would be as far removed as possible from a true stock dividend, such as the one we have under consideration, where nothing of value is taken from the company's assets and transferred to the individual ownership of the several stockholders and thereby subjected to their disposal.

The government's reliance upon the supposed analogy between a dividend of the corporation's own shares and one made by distributing shares owned by it in the stock of another company, calls for no comment beyond the statement that the latter distributes assets of the company among the shareholders while the former does not, and for no citation of authority except *Peabody v. Eisner*, 247 U. S. 347, 349, 350, 38 Sup. Ct. 546, 62 L. Ed. 1152.

Two recent decisions, proceeding from courts of high jurisdiction, are cited in support of the position of the government.

*216 *Swan Brewery Co., Ltd. v. Rex*, [1914] A. C. 231, arose under the Dividend Duties Act of Western Australia, which provided that 'dividend' should include 'every dividend, profit, advantage, or gain intended to be paid or credited to or distributed among any members or directors of any company,' except, etc. There was a stock dividend, the new shares being allotted among the shareholders pro rata; and the question was whether this was a distribution of a dividend within the meaning of the act. The Judicial Committee of the Privy Council sustained the dividend duty upon the ground that, although 'in ordinary language the new shares would not be called a dividend, nor would the allotment of them be a distribution of a dividend,' yet, within the meaning of the act, such new shares were an 'advantage' to the recipients. There being no constitutional restriction upon the action of the lawmaking body, the case presented merely a question of statutory construction, and manifestly the decision is not a precedent for the guidance of this court when acting under a duty to test an act of Congress by the limitations of a written Constitution having superior force.

In *Tax Commissioner v. Putnam* (1917) 227 Mass. 522, 116 N. E. 904, L. R. A. 1917F, 806, it was held that the Forty-Fourth amendment to the Constitution of Massachusetts, which conferred upon the Legislature full power to tax incomes, 'must be interpreted as including every item which by any reasonable understanding can fairly be regarded as income' (227 Mass. 526, 531, 116 N. E. 904, 907 [L. R. A. 1917F, 806]), and that under it a stock dividend was taxable as income; the court saying (227 Mass. 535, 116 N. E. 911, L. R. A. 1917F, 806):

'In essence the thing which has been done is to distribute a symbol representing an accumulation of profits, which instead of being paid out in cash is invested in the business, thus augmenting its durable assets. In this aspect of the case the substance of the transaction is no different from what it would be if a cash dividend had been declared with the privilege of subscription to an equivalent amount of new shares.'

*217 We cannot accept this reasoning. Evidently, in order to give a sufficiently broad sweep to the new taxing provision, it was deemed necessary to take the symbol for the substance, accumulation for distribution, capital accretion for its opposite; while a case where money is paid into the hand of the stockholder with an option to buy new shares with it, followed by acceptance of the option, was regarded as identical in substance with a case

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *217, 40 S.Ct. 189, **196)

where the stockholder receives no money and has no option. The Massachusetts court was not under an obligation, like **197 the one which binds us, of applying a constitutional amendment in the light of other constitutional provisions that stand in the way of extending it by construction.

[14] Upon the second argument, the government, recognizing the force of the decision in *Towne v. Eisner*, supra, and virtually abandoning the contention that a stock dividend increases the interest of the stockholder or otherwise enriches him, insisted as an alternative that by the true construction of the act of 1916 the tax is imposed, not upon the stock dividend, but rather upon the stockholder's share of the undivided profits previously accumulated by the corporation; the tax being levied as a matter of convenience at the time such profits become manifest through the stock dividend. If so construed, would the act be constitutional?

That Congress has power to tax shareholders upon their property interests in the stock of corporations is beyond question, and that such interests might be valued in view of the condition of the company, including its accumulated and undivided profits, is equally clear. But that this would be taxation of property because of ownership, and hence would require apportionment under the provisions of the Constitution, is settled beyond peradventure by previous decisions of this court.

The government relies upon *Collector v. Hubbard* (1870) *218 12 Wall. 1, (20 L. Ed. 272), which arose under section 117 of the Act of June 30, 1864 (13 Stat. 223, 282, c. 173), providing that----

'The gains and profits of all companies, whether incorporated or partnership, other than the companies specified in that section, shall be included in estimating the annual gains, profits, or income of any person, entitled to the same, whether divided or otherwise.'

The court held an individual taxable upon his proportion of the earnings of a corporation although not declared as dividends and although invested in assets not in their nature divisible. Conceding that the stockholder for certain purposes had no title prior to dividend declared, the court nevertheless said (12 Wall. 18, 20 L. Ed. 272):

'Grant all that, still it is true that the owner of a share of stock in a corporation holds the share with all its incidents, and that among those incidents is the right to receive all future dividends, that is, his proportional share of all profits not then divided. Profits are incident to the share to which the owner at once becomes entitled provided he remains a member of the corporation until a dividend is made. Regarded as an incident to the shares, undivided profits are property of the shareholder, and as such are the proper subject of sale, gift, or devise. Undivided profits invested in real estate, machinery, or raw material for the purpose of being manufactured are investments in which the stockholders are interested, and when such profits are actually appropriated to the payment of the debts of the corporation they serve to increase the market value of the shares, whether held by the original subscribers or by assignees.'

In so far as this seems to uphold the right of Congress to tax without apportionment a stockholder's interest in accumulated earnings prior to dividend declared, it must be regarded as overruled by *Pollock v. Farmers' Loan & Trust Co.*, 158 U. S. 601, 627, 628, 637, 15 Sup. Ct. 912, 39 L. Ed. 1108. Conceding *Collector v. Hubbard* was inconsistent with the doctrine of that

(Cite as: 252 U.S. 189, *218, 40 S.Ct. 189, **197)

case, because it sustained a direct tax upon property not apportioned *219 AMONG THE STATES, THE GOVERNMENT NEVERTHELESS insists that the sixteenth Amendment removed this obstacle, so that now the Hubbard Case is authority for the power of Congress to levy a tax on the stockholder's share in the accumulated profits of the corporation even before division by the declaration of a dividend of any kind. Manifestly this argument must be rejected, since the amendment applies to income only, and what is called the stockholder's share in the accumulated profits of the company is capital, not income. As we have pointed out, a stockholder has no individual share in accumulated profits, nor in any particular part of the assets of the corporation, prior to dividend declared.

Thus, from every point of view we are brought irresistibly to the conclusion that neither under the Sixteenth Amendment nor otherwise has Congress power to tax without apportionment a true stock dividend made lawfully and in good faith, or the accumulated profits behind it, as income of the stockholder. The Revenue Act of 1916, in so far as it imposes a tax upon the stockholder because of such dividend, contravenes the provisions of article 1, s 2, cl. 3, and article 1, s 9, cl. 4, of the Constitution, and to this extent is invalid, notwithstanding the Sixteenth Amendment.

Judgment affirmed.

Mr. Justice HOLMES, dissenting.

I think that *Towne v. Eisner*, 245 U. S. 418, 38 Sup. Ct. 158, 62 L. Ed. 372, L. R. A. 1918D, 254, was right in its reasoning and result and that on sound principles the stock dividend was not income. But it was clearly intimated in that case that the construction of the statute then before the Court might be different from that of the Constitution. 245 U. S. 425, 38 Sup. Ct. 158, 62 L. Ed. 372, L. R. A. 1918D, 254. I think that the word 'incomes' in the Sixteenth Amendment should be read in *220 'a sense most obvious to the common understanding at the time of its adoption.' *Bishop v. State*, 149 Ind. 223, 230, 48 N. E. 1038, 1040, 39 L. R. A. 278, 63 Am. St. Rep. 270; *State v. Butler*, 70 Fla. 102, 133, 69 South. 771. For it was for public adoption that it was proposed. *McCulloch v. Maryland*, 4 Wheat. 316, 407, 4 L. Ed. 579. The **198 known purpose of this Amendment was to get rid of nice questions as to what might be direct taxes, and I cannot doubt that most people not lawyers would suppose when they voted for it that they put a question like the present to rest. I am of opinion that the Amendment justifies the tax. See *Tax Commissioner v. Putnam*, 227 Mass. 522, 532, 533, 116 N. E. 904, L. R. A. 1917F, 806.

Mr. Justice DAY concurs in this opinion.

Mr. Justice BRANDEIS delivered the following [dissenting] opinion:

Financiers, with the aid of lawyers, devised long ago two different methods by which a corporation can, without increasing its indebtedness, keep for corporate purposes accumulated profits, and yet, in effect, distribute these profits among its stockholders. One method is a simple one. The capital stock is increased; the new stock is paid up with the accumulated profits; and the new shares of paid-up stock are then distributed among the stockholders pro rata as a dividend. If the stockholder prefers ready money to increasing his

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *220, 40 S.Ct. 189, **198)

DISSENTING OPINION

holding of the stock in the company, he sells the new stock received as a dividend. The other method is slightly more complicated. Arrangements are made for an increase of stock to be offered to stockholders pro rata at par, and, at the same time, for the payment of a cash dividend equal to the amount which the stockholder will be required to pay to *221 the company, if he avails himself of the right to subscribe for his pro rata of the new stock. If the stockholder takes the new stock, as is expected, he may endorse the dividend check received to the corporation and thus pay for the new stock. In order to ensure that all the new stock so offered will be taken, the price at which it is offered is fixed far below what it is believed will be its market value. If the stockholder prefers ready money to an increase of his holdings of stock, he may sell his right to take new stock pro rata, which is evidenced by an assignable instrument. In that event the purchaser of the rights repays to the corporation, as the subscription price of the new stock, an amount equal to that which it had paid as a cash dividend to the stockholder.

Both of these methods of retaining accumulated profits while in effect distributing them as a dividend had been in common use in the United States for many years prior to the adoption of the Sixteenth Amendment. They were recognized equivalents. Whether a particular corporation employed one or the other method was determined sometimes by requirements of the law under which the corporation was organized; sometimes it was determined by preferences of the individual officials of the corporation; and sometimes by stock market conditions. Whichever method was employed the resultant distribution of the new stock was commonly referred to as a stock dividend. How these two methods have been employed may be illustrated by the action in this respect (as reported in Moody's Manual, 1918 Industrial, and the Commercial and Financial Chronicle) of some of the Standard Oil companies, since the disintegration pursuant to the decision of this court in 1911. *Standard Oil Co. v. United States*, 221 U. S. 1, 31 Sup. Ct. 502, 55 L. Ed. 619, 34 L. R. A. (N. S.) 834, Ann. Cas. 1912D, 734.

(a) *Standard Oil Co. (of Indiana)*, an Indiana corporation. It had on December 31, 1911, \$1,000,000 capital stock (all common), and a large surplus. On May 15, *222 1912, it increased its capital stock to \$30,000,000, and paid a simple stock dividend of 2,900 per cent. in stock. [FN2]

FN2 Moody's p. 1544; *Commercial and Financial Chronicle*, vol. 94, p. 831; vol. 98, pp. 1005, 1076.

(b) *Standard Oil Co. (of Nebraska)*, a Nebraska corporation. It had on December 31, 1911, \$600,000 capital stock (all common), and a substantial surplus. On April 15, 1912, it paid a simple stock dividend of 33 1/3 per cent., increasing the outstanding capital to \$800,000. During the calendar year 1912 it paid cash dividends aggregating 20 per cent., but it earned considerably more, and had at the close of the year again a substantial surplus. On June 20, 1913, it declared a further stock dividend of 25 per cent., thus increasing the capital to \$1,000,000. [FN3]

FN3 Moody's, p. 1548; *Commercial and Financial Chronicle*, vol. 94, p. 771; vol. 96, p. 1428; vol. 97, p. 1434; vol. 98, p. 1541.

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *222, 40 S.Ct. 189, **198)

DISSENTING OPINION

(c) The Standard Oil Co. (of Kentucky), a Kentucky corporation. It had on December 31, 1913, \$1,000,000 capital stock (all common) and \$3,701,710 surplus. Of this surplus \$902,457 had been earned during the calendar year 1913, the net profits of that year having been \$1,002,457 and the dividends paid only \$100,000 (10 per cent.). On December 22, 1913, a cash dividend of \$200 per share was declared payable on February 14, 1914, to stockholders of record January 31, 1914, and these stockholders were offered the right to subscribe for an equal amount of new stock at par and to apply the cash dividend in payment therefor. The outstanding stock was thus increased to \$3,000,000. During the calendar years 1914, 1915, and 1916, quarterly dividends were paid on this stock at an annual rate of between 15 per cent. and 20 per cent., but the company's surplus increased by \$2,347,614, so that on December 31, 1916, it had a large surplus over its \$3,000,000 capital stock. On December 15, 1916, the company issued a circular to the stockholders, saying:

'The company's business for this year has shown a *223 very good increase in volume and a proportionate increase in profits, and it is estimated that by January 1, 1917, the company will have a surplus of over \$4,000,000. The **199 board feels justified in stating that if the proposition to increase the capital stock is acted on favorably, it will be proper in the near future to declare a cash dividend of 100 per cent. and to allow the stockholders the privilege pro rata according to their holdings, to purchase the new stock at par, the plan being to allow the stockholders, if they desire, to use their cash dividend to pay for the new stock.'

The increase of stock was voted. The company then paid a cash dividend of 100 per cent., payable May 1, 1917, again offering to such stockholders the right to subscribe for an equal amount of new stock at par and to apply the cash dividend in payment therefor.

Moody's Manual, describing the transaction with exactness, says first that the stock was increased from \$3,000,000 to \$6,000,000, 'a cash dividend of 100 per cent., payable May 1, 1917, being exchanged for one share of new stock, the equivalent of a 100 per cent. stock dividend.' But later in the report giving, as customary in the Manual the dividend record of the company, the Manual says: 'A stock dividend of 200 per cent. was paid February 14, 1914, and one of 100 per cent. on May 1, 1917.' And in reporting specifically the income account of the company for a series of years ending December 31, covering net profits, dividends paid and surplus for the year, it gives, as the aggregate of dividends for the year 1917, \$660,000 (which was the aggregate paid on the quarterly cash dividend--5 per cent. January and April; 6 per cent. July and October), and adds in a note: 'In addition a stock dividend of 100 per cent. was paid during the year.' [FN4] The Wall Street Journal of *224 May 2, 1917, p. 2, quotes the 1917 'high' price for Standard Oil of Kentucky as '375 ex stock dividend.'

FN4 Moody's, p. 1547; Commercial and Financial Chronicle, vol. 97, pp. 1589, 1827, 1903; vol. 98, pp. 76, 457; vol. 103, p. 2348. Poor's Manual of Industrials (1918), p. 2240, in giving the 'comparative income account' of the company, describes the 1914 dividend as 'stock dividend paid (200 per cent.)--\$2,000,000,' and describes the 1917 dividend as \$3,000,000 special Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *224, 40 S.Ct. 189, **199)

DISSENTING OPINION

cash dividend.'

It thus appears that among financiers and investors the distribution of the stock, by whichever method effected, is called a stock dividend; that the two methods by which accumulated profits are legally retained for corporate purposes and at the same time distributed as dividends are recognized by them to be equivalents; and that the financial results to the corporation and to the stockholders of the two methods are substantially the same--unless a difference results from the application of the federal Income Tax Law.

Mrs. Macomber, a citizen and resident of New York, was, in the year 1916, a stockholder in the Standard Oil Company (of California), a corporation organized under the laws of California and having its principal place of business in that state. During that year she received from the company a stock dividend representing profits earned since March 1, 1913. The dividend was paid by direct issue of the stock to her according to the simple method described above, pursued also by the Indiana and Nebraska companies. In 1917 she was taxed under the federal law on the stock dividend so received at its par value of \$100 a share, as income received during the year 1916. Such a stock dividend is income, as distinguished from capital, both under the law of New York and under the law of California, because in both states every dividend representing profits is deemed to be income, whether paid in cash or in stock. It had been so held in New York, where the question arose as between life tenant and remainderman, *Lowry v. Farmers' Loan & Trust Co.*, 172 N. Y. 137, 64 N. E. 796; *Matter of Osborne*, 209 N. Y. 450, 103 N. E. 723, 823, 50 L. R. A. (N. S.) 510, Ann.Cas. 1915A, 298; and also, where the question arose in matters of taxation, *People v. Glynn*, *225 130 App. Div. 332, 114 N. Y. Supp. 460; *Id.* 198 N. Y. 605, 92 N. E. 1097. It has been so held in California, where the question appears to have arisen only in controversies between life tenant and remainderman. *Estate of Duffill*, 183 Pac. 337.

It is conceded that if the stock dividend paid to Mrs. Macomber had been made by the more complicated method pursued by the Standard Oil Company of Kentucky; that is, issuing rights to take new stock pro rata and paying to each stockholder simultaneously a dividend in cash sufficient in amount to enable him to pay for this pro rata of new stock to be purchased--the dividend so paid to him would have been taxable as income, whether he retained the cash or whether he returned it to the corporation in payment for his pro rata of new stock. But it is contended that, because the simple method was adopted of having the new stock issued direct to the stockholders as paid-up stock, the new stock is not to be deemed income, whether she retained it or converted it into cash by sale. If such a different result can flow merely from the difference in the method pursued, it must be because Congress is without power to tax as income of the stockholder either the stock received under the latter method or the proceeds of its sale; for Congress has, by the provisions in the Revenue Act of 1916, expressly declared its purpose to make stock dividends, by whichever method paid, taxable as income.

The Sixteenth Amendment, proclaimed February 25, 1913, declares:

'The Congress shall have power to lay and collect taxes on incomes, from whatever source derived, without apportionment among the several states, and without regard to any census or enumeration.'

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

40 S.Ct. 189

AUTHORIZED FOR EDUCATIONAL USE ONLY

PAGE 18

(Cite as: 252 U.S. 189, *225, 40 S.Ct. 189, **199)

DISSENTING OPINION

The Revenue Act of September 8, 1916, c. 463, s 2a, 39 Stat. 756, 757, provided:

**200 'That the term 'dividends' as used in this title shall *226 be held to mean any distribution made or ordered to be made by a corporation, * * * out of its earnings or profits accrued since March first, nineteen hundred and thirteen, and payable to its shareholders, whether in cash or in stock of the corporation, * * * which stock dividend shall be considered income, to the amount of its cash value.'

Hitherto powers conferred upon Congress by the Constitution have been liberally construed, and have been held to extend to every means appropriate to attain the end sought. In determining the scope of the power the substance of the transaction, not its form has been regarded. *Martin v. Hunter*, 1 Wheat, 304, 326, 4 L. Ed. 97; *McCulloch v. Maryland*, 4 Wheat. 316, 407, 415, 4 L. Ed. 579; *Brown v. Maryland*, 12 Wheat. 419, 446, 6 L. Ed. 678; *Craig v. Missouri*, 4 Pet. 410, 433, 7 L. Ed. 903; *Jarrold v. Moberly*, 103 U. S. 580, 585, 587, 26 L. Ed. 492; *Legal Tender Case*, 110 U. S. 421, 444, 4 Sup. Ct. 122, 28 L. Ed. 204; *Lithograph Co. v. Sarony*, 111 U. S. 53, 58, 4 Sup. Ct. 279, 28 L. Ed. 349; *United States v. Realty Co.*, 163 U. S. 427, 440, 441, 442, 16 Sup. Ct. 1120, 41 L. Ed. 215; *South Carolina v. United States*, 199 U. S. 437, 448, 449, 26 Sup. Ct. 110, 50 L. Ed. 261, 4 Ann. Cas. 737. Is there anything in the phraseology of the Sixteenth Amendment or in the nature of corporate dividends which should lead to a departure from these rules of construction and compel this court to hold, that Congress is powerless to prevent a result so extraordinary as that here contended for by the stockholder?

First. The term 'income,' when applied to the investment of the stockholder in a corporation, had, before the adoption of the Sixteenth Amendment, been commonly understood to mean the returns from time to time received by the stockholder from gains or earnings of the corporation. A dividend received by a stockholder from a corporation may be either in distribution of capital assets or in distribution of profits. Whether it is the one or the other is in no way affected by the medium in which it is paid, nor by the method or means through which the particular thing distributed as a dividend was procured. If the *227 dividend is declared payable in cash, the money with which to pay it is ordinarily taken from surplus cash in the treasury. But (if there are profits legally available for distribution and the law under which the company was incorporated so permits) the company may raise the money by discounting negotiable paper; or by selling bonds, scrip or stock of another corporation then in the treasury; or by selling its own bonds, scrip or stock then in the treasury; or by selling its own bonds, scrip or stock issued expressly for that purpose. How the money shall be raised is wholly a matter of financial management. The manner in which it is raised in no way affects the question whether the dividend received by the stockholder is income or capital; nor can it conceivably affect the question whether it is taxable as income.

Likewise whether a dividend declared payable from profits shall be paid in cash or in some other medium is also wholly a matter of financial management. If some other medium is decided upon, it is also wholly a question of financial management whether the distribution shall be, for instance, in bonds, scrip or stock of another corporation or in issues of its own. And if the dividend is

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *227, 40 S.Ct. 189, **200)

DISSENTING OPINION

paid in its own issues, why should there be a difference in result dependent upon whether the distribution was made from such securities then in the treasury or from others to be created and issued by the company expressly for that purpose? So far as the distribution may be made from its own issues of bonds, or preferred stock created expressly for the purpose, it clearly would make no difference in the decision of the question whether the dividend was a distribution of profits, that the securities had to be created expressly for the purpose of distribution. If a dividend paid in securities of that nature represents a distribution of profits Congress may, of course, tax it as income of the stockholder. Is the result different where the security distributed is common stock?

*228 Suppose that a corporation having power to buy and sell its own stock, purchases, in the interval between its regular dividend dates, with moneys derived from current profits, some of its own common stock as a temporary investment, intending at the time of purchase to sell it before the next dividend date and to use the proceeds in paying dividends, but later, deeming it inadvisable either to sell this stock or to raise by borrowing the money necessary to pay the regular dividend in cash, declares a dividend payable in this stock; can any one doubt that in such a case the dividend in common stock would be income of the stockholder and constitutionally taxable as such? See *Green v. Bissell*, 79 Conn. 547, 65 Atl. 1056, 8 L. R. A. (N. S.) 1011, 118 Am. St. Rep. 156, 9 Ann. Cas. 287; *Leland v. Hayden*, 102 Mass. 542. And would it not likewise be income of the stockholder subject to taxation if the purpose of the company in buying the stock so distributed had been from the beginning to take it off the market and distribute it among the stockholders as a dividend, and the company actually did so? And proceeding a short step further: Suppose that a corporation decided to capitalize some of its accumulated profits by creating additional common stock and selling the same to raise working capital, but after the stock has been issued and certificates therefor are delivered **201 to the bankers for sale, general financial conditions make it undesirable to market the stock and the company concludes that it is wiser to husband, for working capital, the cash which it had intended to use in paying stockholders a dividend, and, instead, to pay the dividend in the common stock which it had planned to sell; would not the stock so distributed be a distribution of profits--and hence, when received, be income of the stockholder and taxable as such? If this be conceded, why should it not be equally income of the stockholder, and taxable as such, if the common stock created by capitalizing profits, had been originally created for the express purpose of being distributed *229 as a dividend to the stockholder who afterwards received it?

Second. It has been said that a dividend payable in bonds or preferred stock created for the purpose of distributing profits may be income and taxable as such, but that the case is different where the distribution is in common stock created for that purpose. Various reasons are assigned for making this distinction. One is that the proportion of the stockholder's ownership to the aggregate number of the shares of the company is not changed by the distribution. But that is equally true where the dividend is paid in its bonds or in its preferred stock. Furthermore, neither maintenance nor change in the proportionate ownership of a stockholder in a corporation has any bearing upon

(Cite as: 252 U.S. 189, *229, 40 S.Ct. 189, **201)

DISSENTING OPINION

the question here involved. Another reason assigned is that the value of the old stock held is reduced approximately by the value of the new stock received, so that the stockholder after receipt of the stock dividend has no more than he had before it was paid. That is equally true whether the dividend be paid in cash or in other property, for instance, bonds, scrip or preferred stock of the company. The payment from profits of a large cash dividend, and even a small one, customarily lowers the then market value of stock because the undivided property represented by each share has been correspondingly reduced. The argument which appears to be most strongly urged for the stockholders is, that when a stock dividend is made, no portion of the assets of the company is thereby segregated for the stockholder. But does the issue of new bonds or of preferred stock created for use as a dividend result in any segregation of assets for the stockholder? In each case he receives a piece of paper which entitles him to certain rights in the undivided property. Clearly segregation of assets in a physical sense is not an essential of income. The year's gains of a partner is taxable as income, although there, likewise, no

*230 segregation of his share in the gains from that of his partners is had. The objection that there has been no segregation is presented also in another form. It is argued that until there is a segregation, the stockholder cannot know whether he has really received gains; since the gains may be invested in plant or merchandise or other property and perhaps be later lost. But is not this equally true of the share of a partner in the year's profits of the firm or, indeed, of the profits of the individual who is engaged in business alone? And is it not true, also, when dividends are paid in cash? The gains of a business, whether conducted by an individual, by a firm or by a corporation, are ordinarily reinvested in large part. Many a cash dividend honestly declared as a distribution of profits, proves later to have been paid out of capital, because errors in forecast prevent correct ascertainment of values. Until a business adventure has been completely liquidated, it can never be determined with certainty whether there have been profits unless the returns at least exceeded the capital originally invested. Business men, dealing with the problem practically, fix necessarily periods and rules for determining whether there have been net profits--that is, income or gains. They protect themselves from being seriously misled by adopting a system of depreciation charges and reserves. Then, they act upon their own determination, whether profits have been made. Congress in legislating has wisely adopted their practices as its own rules of action.

Third. The Government urges that it would have been within the power of Congress to have taxed as income of the stockholder his pro rata share of undistributed profits earned, even if no stock dividend representing it had been paid. Strong reasons may be assigned for such a view. See *The Collector v. Hubbard*, 12 Wall. 1, 20 L. Ed. 272. The undivided share of a partner in the year's undistributed profits of his firm *231 is taxable as income of the partner, although the share in the gain is not evidenced by any action taken by the firm. Why may not the stockholder's interest in the gains of the company? The law finds no difficulty in disregarding the corporate fiction whenever that is deemed necessary to attain a just result. *Linn Timber Co. v. United States*, 236 U. S. 574, 35 Sup. Ct. 440, 59 L. Ed. 725. See *Morawetz on Corporations* (2d Ed.) ss 227-231; *Cook on Corporations* (7th Ed.) ss 663, 664. The

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

(Cite as: 252 U.S. 189, *231, 40 S.Ct. 189, **201)

DISSENTING OPINION

stockholder's interest in the property of the corporation differs, not fundamentally but in form only, from the interest of a partner in the property of the firm. There is much authority for the proposition that, under our law, a partnership or joint stock company is just as distinct and palpable an entity in the idea of the law, as distinguished from the individuals composing it, as is a corporations. [FN5] **202 No reason appears, why Congress, in legislating under a grant of power so comprehensive as that authorizing the levy of an income tax, should be limited by the particular view of the relation of the stockholder to the corporation and its property which may, in the absence of legislation, have been taken by this court. But we have no occasion to decide the question whether Congress might have taxed to the stockholder his undivided share of the corporation's earnings. For Congress has in this act limited the income tax to that share of the stockholder in the earnings which is, in effect, distributed by means of the stock dividend paid. In other words to render the stockholder taxable there must be both earnings made and a dividend paid. Neither earnings without dividend--nor a dividend without earnings--subjects the *232 stockholder to taxation under the Revenue Act of 1916.

FN5 See Some Judicial Myths, by Francis M. Burdick, 22 Harvard Law Review, 393, 394-396; The Firm as a Legal Person, by William Hamilton Cowles, 57 Cent. L. J., 343, 348; The Separate Estates of Non-Bankrupt Partners, by J. D. Brannan, 20 Harvard Law Review, 589-592. Compare Harvard Law Review, vol. 7, p. 426; vol. 14, p. 222; vol. 17, p. 194.

Fourth. The equivalency of all dividends representing profits, whether paid of all dividends in stock, is so complete that serious question of the taxability of stock dividends would probably never have been made, if Congress had undertaken to tax only those dividends which represented profits earned during the year in which the dividend was paid or in the year preceding. But this court, construing liberally, not only the constitutional grant of power, but also the revenue act of 1913, held that Congress might tax, and had taxed, to the stockholder dividends received during the year, although earned by the company long before; and even prior to the adoption of the Sixteenth Amendment. Lynch v. Hornby, 247 U. S. 339, 38 Sup. Ct. 543, 62 L. Ed. 1149. [FN6] That rule, if indiscriminately applied to all stock dividends representing profits earned, might, in view of corporate practice, have worked considerable hardship, and have raised serious questions. Many corporations, without legally capitalizing any part of their profits, had assigned definitely some part or all of the annual balances remaining after paying the usual cash dividends, to the uses to which permanent capital is ordinarily applied. Some of the corporations doing this, transferred such balances on their books to 'surplus' account--distinguishing between such permanent 'surplus' and the 'undivided profits' account. Other corporations, without this formality, had assumed that the annual accumulating balances carried as undistributed profits were to be treated as capital permanently invested in the business. And still others, without definite assumption of any kind, had *233 so used undivided profits for capital purposes. To have made the revenue law apply retroactively so as to reach such accumulated profits, if and whenever it should be deemed desirable

(Cite as: 252 U.S. 189, *233, 40 S.Ct. 189, **202)

DISSENTING OPINION

to capitalize them legally by the issue of additional stock distributed as a dividend to stockholders, would have worked great injustice. Congress endeavored in the Revenue Act of 1916 to guard against any serious hardship which might otherwise have arisen from making taxable stock dividends representing accumulated profits. It did not limit the taxability to stock dividends representing profits earned within the tax year or in the year preceding; but it did limit taxability to such dividends representing profits earned since March 1, 1913. Thereby stockholders were given notice that their share also in undistributed profits accumulating thereafter was at some time to be taxed as income. And Congress sought by section 3 (Comp. St. 1918, Comp. St. Ann. Supp. 1919, s 6336c) to discourage the postponement of distribution for the illegitimate purpose of evading liability to surtaxes.

FN6 The hardship supposed to have resulted from such a decision has been removed in the Revenue Act of 1916 as amended, by providing in section 31b (Comp. St. 1918, Comp. St. Ann. Supp. 1919, s 6336z) that such cash dividends shall thereafter be exempt from taxation, if before they are made all earnings made since February 28, 1913, shall have been distributed. Act Oct. 3, 1917, c. 63, s 1211, 40 Stat. 338, Act Feb. 24, 1919, c. 18, s 201(b), 40 Stat. 1059 (Comp. St. Ann. Supp. 1919, s 6336 1/8 b).

Fifth. The decision of this court, that earnings made before the adoption of the Sixteenth Amendment, but paid out in cash dividend after its adoption, were taxable as income of the stockholder, involved a very liberal construction of the amendment. To hold now that earnings both made and paid out after the adoption of the Sixteenth Amendment cannot be taxed as income of the stockholder, if paid in the form of a stock dividend, involves an exceedingly narrow construction of it. As said by Mr. Chief Justice Marshall in *Brown v. Maryland*, 12 Wheat. 419, 446 (6 L. Ed. 678):

'To construe the power so as to impair its efficacy, would tend to defeat an object, in the attainment of which the American public took, and justly took, that strong interest which arose from a full conviction of its necessity.'

No decision heretofore rendered by this court requires us to hold that Congress, in providing for the taxation of *234 stock dividends, exceeded the power conferred upon it by the Sixteenth Amendment. The two cases mainly relied upon to show that this was beyond the power of Congress are *Towne v. Eisner*, 245 U. S. 418, 38 Sup. Ct. 158, 62 L. Ed. 372 L. R. A. 1918D, 254, which involved a question not of constitutional power but of statutory construction, and *Gibbons v. Mahon*, **203 136 U. S. 549, 10 Sup. Ct. 1057, 34 L. Ed. 525, which involved a question arising between life tenant and remainderman. So far as concerns *Towne v. Eisner* we have only to bear in mind what was there said (245 U. S. 425, 38 Sup. Ct. 159, 62 L. Ed. 372, L. R. A. 1918D, 254): 'But it is not necessarily true that income means the same thing in the Constitution and the [an] act.' [FN7] *Gibbons v. Mahon* is even less an authority for a narrow construction of the power to tax incomes conferred by the Sixteenth Amendment. In that case the court was required to determine how, in the administration of an estate in the District of Columbia, a stock dividend, representing profits, received after the decedent's death, should be disposed of as between life tenant and remainderman. The question was

(Cite as: 252 U.S. 189, *234, 40 S.Ct. 189, **203)

DISSENTING OPINION

in essence: What shall the intention of the testator be presumed to have been? On this question there was great diversity of opinion and practice in the courts of English-speaking countries. Three well-defined rules were then competing for acceptance; two of these involves an arbitrary rule of distribution, the third equitable apportionment. See Cook on Corporations (7th Ed.) ss 552-558.

FN7 Compare Rugg, C. J., in Tax Commissioner v. Putnam, 227 Mass. 522, 533, 116 N. E. 904, 910 (L. R. A. 1917F, 806): 'However strong such an argument might be when urged as to the interpretation of a statute, it is not of prevailing force as to the broad considerations involved in the interpretation of an amendment to the Constitution adopted under the conditions preceding and attendant upon the ratification of the forty-fourth amendment.'

1. The so-called English rule, declared in 1799, by Brander v. Brander, 4 Ves. Jr. 800, that a dividend representing *235 profits, whether in cash, stock or other property, belongs to the life tenant if it was a regular or ordinary dividend, and belongs to the remainderman if it was an extraordinary dividend.

2. The so-called Massachusetts rule, declared in 1868 by Minot v. Paine, 99 Mass. 101, 96 Am. Dec. 705, that a dividend representing profits, whether regular, ordinary or extraordinary, if in cash belongs to the life tenant, and if in stock belongs to the remainderman.

3. The so-called Pennsylvania rule declared in 1857 by Earp's Appeal, 28 Pa. 368, that where a stock dividend is paid, the court shall inquire into the circumstances under which the fund had been earned and accumulated out of which the dividend, whether a regular, an ordinary or an extraordinary one, was paid. If it finds that the stock dividend was paid out of profits earned since the decedent's death, the stock dividend belongs to the life tenant; if the court finds that the stock dividend was paid from capital or from profits earned before the decedent's death, the stock dividend belongs to the remainderman.

This court adopted in Gibbons v. Mahon as the rule of administration for the District of Columbia the so-called Massachusetts rule, the opinion being delivered in 1890 by Mr. Justice Gray. Since then the same question has come up for decision in many of the states. The so-called Massachusetts rule, although approved by this court, has found favor in only a few states. The so-called Pennsylvania rule, on the other hand, has been adopted since by so many of the states (including New York and California), that it has come to be known as the 'American rule.' Whether, in view of these facts and the practical results of the operation of the two rules as shown by the experience of the 30 years which have elapsed since the decision in Gibbons v. Mahon, it might be desirable for this court to reconsider the question there decided, as *236 some other courts have done (see 29 Harvard Law Review, 551), we have no occasion to consider in this case. For, as this court there pointed out (136 U. S. 560, 1059 [34 L. Ed. 525]), the question involved was one 'between the owners of successive interests in particular shares,' and not, as in Bailey v. Railroad Co., 22 Wall. 604, 22 L. Ed. 840, a question 'between the corporation and the government, and [which] depended upon the terms of a

40 S.Ct. 189

AUTHORIZED FOR EDUCATIONAL USE ONLY

PAGE 24

(Cite as: 252 U.S. 189, *236, 40 S.Ct. 189, **203)

DISSENTING OPINION

statute carefully framed to prevent corporations from evading payment of the tax upon their earnings.'

We have, however, not merely argument; we have examples which should convince us that 'there is no inherent, necessary and immutable reason why stock dividends should always be treated as capital.' Tax Commissioner v. Putnam, 227 Mass. 522, 533, 116 N. E. 904, L. R. A. 1917F. 806. The Supreme Judicial Court of Massachusetts has steadfastly adhered, despite ever-renewed protest, to the rule that every stock dividend is, as between life tenant and remainderman, capital and not income. But in construing the Massachusetts Income Tax Amendment, which is substantially identical with the federal amendment, that court held that the Legislature was thereby empowered to levy an income tax upon stock dividends representing profits. The courts of England have, with some relaxation, adhered to their rule that every extraordinary dividend is, as between life tenant and remainderman, to be deemed capital. But in 1913 the Judicial Committee of the Privy Council held that a stock dividend representing accumulated profits was taxable like an ordinary cash dividend, Swan Brewery Company, Limited v. The King, L. R. 1914 A. C. 231. In dismissing the appeal these words of the Chief Justice of the Supreme Court of Western Australia were quoted (page 236) which show that the facts involved were identical with those in the case at bar:

'Had the company distributed the pounds sterling 101,450 among the shareholders and had the shareholders repaid such sums to the company as the price of the 81,160 new SHARES, THE DUTY ON THE pounds sterling 101,450 **204 *237 WOULD CLEARLY HAVE BEEN PAYABLE. is not this virtually the effect of what was actually done? I think it is.'

Sixth. If stock dividends representing profits are held exempt from taxation under the Sixteenth Amendment, the owners of the most successful businesses in America will, as the facts in this case illustrate, be able to escape taxation on a large part of what is actually their income. So far as their profits are represented by stock received as dividends they will pay these taxes not upon their income but only upon the income of their income. That such a result was intended by the people of the United States when adopting the Sixteenth Amendment is inconceivable. Our sole duty is to ascertain their intent as therein expressed. [FN8] In terse, comprehensive language befitting the Constitution, they empowered Congress 'to lay and collect taxes on incomes from whatever source derived.' They intended to include thereby everything which by reasonable understanding can fairly be regarded as income. That stock dividends representing profits are so regarded, not only by the plain people, but by investors and financiers, and by most of the courts of the country, is shown, beyond peradventure, by their acts and by their utterances. It seems to me clear, therefore, that Congress possesses the power which it exercised to make dividends representing profits, taxable as income, whether the medium in which the dividend is paid be cash or stock, and that it may define, as it has done, what dividends representing *238 profits shall be deemed income. It surely is not clear that the enactment exceeds the power granted by the Sixteenth Amendment. And, as this court has so often said, the high prerogative of declaring an act of Congress invalid, should never be exercised except in a clear case. [FN9]

(Cite as: 252 U.S. 189, *238, 40 S.Ct. 189, **204)

DISSENTING OPINION

FN8 Compare Rugg, C. J., Tax Commissioner v. Putnam, 227 Mass. 522, 524, 116 N. E. 904, 910 (L. R. A. 1917F, 806): 'It is a grant from the sovereign people and not the exercise of a delegated power. It is a statement of general principles and not a specification of details. Amendments to such a charter of government ought to be construed in the same spirit and according to the same rules as the original. It is to be interpreted as the Constitution of a state and not as a statute or an ordinary piece of legislation. Its words must be given a construction adapted to carry into effect its purpose.'

FN9 'It is our duty, when required in the regular course of judicial proceedings, to declare an act of Congress void if not within the legislative power of the United States; but this declaration should never be made except in a clear case. Every possible presumption is in favor of the validity of a statute, and this continues until the contrary is shown beyond a rational doubt. One branch of the government cannot encroach on the domain of another without danger. The safety of our institutions depends in no small degree on a strict observance of this salutary rule.' The 'Sinking Fund Cases, 99 U. S. 700, 718, 25 L. Ed. 496 (1878). See also Legal Tender Cases, 12 Wall. 457, 531, 20 L. Ed. 287 (1870); Trade Mark Cases, 100 U. S. 82, 96, 25 L. Ed. 550 (1879). See American Doctrine of Constitutional Law by James B. Thayer, 7 Harvard Law Review, 129, 142.

'With the exception of the extraordinary decree rendered in the Dred Scott Case, * * * all of the acts or the portions of the acts of Congress invalidated by the courts before 1868 related to the organization of courts. Denying the power of Congress to make notes legal tender seems to be the first departure from this rule.' Haines, American Doctrine of Judicial Supremacy, p. 288. The first legal tender decision was overruled in part two years later (1870), Legal Tender Cases, 12 Wall. 457, 20 L. Ed. 287; and again in 1883, Legal Tender Case, 110 U. S. 421, 4 Sup. Ct. 122, 28 L. Ed. 204.

'It is but a decent respect due to the wisdom, the integrity and the patriotism of the legislative body, by which any law is passed, to presume in favor of its validity, until its violation of the Constitution is proved beyond all reasonable doubt.' Ogden v. Saunders, 12 Wheat. 213, 269, 6 L.Ed. 606.

Mr. Justice CLARKE concurs in this opinion.

END OF DOCUMENT

Copr.(C) West 1994 No claim to orig. U.S. Govt. works.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Citation
26 USCA s 305
26 U.S.C.A. s 305

Rank(R)
R 16 OF 55

Database
FTX-USCA

Mode
Page

UNITED STATES CODE ANNOTATED
TITLE 26. INTERNAL REVENUE CODE
SUBTITLE A--INCOME TAXES
CHAPTER 1--NORMAL TAXES AND SURTAXES
SUBCHAPTER C--CORPORATE DISTRIBUTIONS AND ADJUSTMENTS
PART I--DISTRIBUTIONS BY CORPORATIONS
SUBPART A--EFFECTS ON RECIPIENTS
COPR. (c) WEST 1994 No Claim to Orig. U.S. Govt. Works
Current through P.L. 103-219, approved 3-9-94

s 305. Distributions of stock and stock rights

(a) General rule.--Except as otherwise provided in this section, gross income does not include the amount of any distribution of the stock of a corporation made by such corporation to its shareholders with respect to its stock.

(b) Exceptions.--Subsection (a) shall not apply to a distribution by a corporation of its stock, and the distribution shall be treated as a distribution of property to which section 301 applies--

(1) Distributions in lieu of money.--If the distribution is, at the election of any of the shareholders (whether exercised before or after the declaration thereof), payable either--

(A) in its stock, or

(B) in property.

(2) Disproportionate distributions.--If the distribution (or a series of distributions of which such distribution is one) has the result of--

(A) the receipt of property by some shareholders, and

(B) an increase in the proportionate interests of other shareholders in the assets or earnings and profits of the corporation.

(3) Distributions of common and preferred stock.--If the distribution (or a series of distributions of which such distribution is one) has the result of--

(A) the receipt of preferred stock by some common shareholders, and

(B) the receipt of common stock by other common shareholders.

(4) Distributions on preferred stock.--If the distribution is with respect to preferred stock, other than an increase in the conversion ratio of convertible preferred stock made solely to take account of a stock dividend or stock split with respect to the stock into which such convertible stock is convertible.

(5) Distributions of convertible preferred stock.--If the distribution is of convertible preferred stock, unless it is established to the satisfaction of the Secretary that such distribution will not have the result described in paragraph (2).

(c) Certain transactions treated as distributions.--For purposes of this section and section 301, the Secretary shall prescribe regulations under which a change in conversion ratio, a change in redemption price, a difference between redemption price and issue price, a redemption which is treated as a distribution to which section 301 applies, or any transaction (including a recapitalization) having a similar effect on the interest of any shareholder shall be treated as a distribution with respect to any shareholder whose proportionate interest in the earnings and profits or assets of the corporation

is increased by such change, difference, redemption, or similar transaction. Regulations prescribed under the preceding sentence shall provide that--

(1) where the issuer of stock is required to redeem the stock at a specified time or the holder of stock has the option to require the issuer to redeem the stock, a redemption premium resulting from such requirement or option shall be treated as reasonable only if the amount of such premium does not exceed the amount determined under the principles of section 1273(a)(3),

(2) a redemption premium shall not fail to be treated as a distribution (or series of distributions) merely because the stock is callable, and

(3) in any case in which a redemption premium is treated as a distribution (or series of distributions), such premium shall be taken into account under principles similar to the principles of section 1272(a).

(d) Definitions.--

(1) Rights to acquire stock.--For purposes of this section, the term "stock" includes rights to acquire such stock.

(2) Shareholders.--For purposes of subsections (b) and (c), the term "shareholder" includes a holder of rights or of convertible securities.

(e) Treatment of purchaser of stripped preferred stock.--

(1) In general.--If any person purchases after April 30, 1993, any stripped preferred stock, then such person, while holding such stock, shall include in gross income amounts equal to the amounts which would have been so includible if such stripped preferred stock were a bond issued on the purchase date and having original issue discount equal to the excess, if any, of--

(A) the redemption price for such stock, over

(B) the price at which such person purchased such stock.

The preceding sentence shall also apply in the case of any person whose basis in such stock is determined by reference to the basis in the hands of such purchaser.

(2) Basis adjustments.--Appropriate adjustments to basis shall be made for amounts includible in gross income under paragraph (1).

(3) Tax treatment of person stripping stock.--If any person strips the rights to 1 or more dividends from any stock described in paragraph (5)(B) and after April 30, 1993, disposes of such dividend rights, for purposes of paragraph (1), such person shall be treated as having purchased the stripped preferred stock on the date of such disposition for a purchase price equal to such person's adjusted basis in such stripped preferred stock.

(4) Amounts treated as ordinary income.--Any amount included in gross income under paragraph (1) shall be treated as ordinary income.

(5) Stripped preferred stock.--For purposes of this subsection--

(A) In general.--The term "stripped preferred stock" means any stock described in subparagraph (B) if there has been a separation in ownership between such stock and any dividend on such stock which has not become payable.

(B) Description of stock.--Stock is described in this subsection if such stock--

(i) is limited and preferred as to dividends and does not participate in corporate growth to any significant extent, and

(ii) has a fixed redemption price.

ใบระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ณ ๓๘๕๓ /๒๕๒๕

สาทรูฎา

วันที่ ๒๓ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๕

ความ แสง

ระหวาง { บริษัทธนุกิจขจรดวงไทย จำกัด โดยนายอภิเษก บพาทำรองคณูถ และ โจทก์
 นายวิชัยศักดิ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา กรรมการ
 กรมสรรพากร โดยนายพนิต วิเศษธีระ อธิบดี ที่ ๑ นายสุจิต ประจวบไพเราะ ที่
 นายเอวาล วิมลวิจารณ์ ที่ ๓ นายถิณสาฎ โดยรชฎี ที่ ๔ จำเลย

เรื่อง ภาษีอากร

โจทก์ ฎีกาคัดค้าน จำเลย

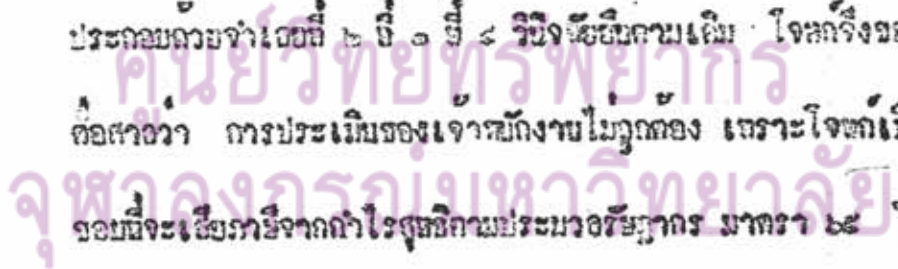
ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๓ เดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โจทก์ฟ้องว่า เกมโจทก์เป็นผู้ชำระภาษีอากรกรมดวงไทย จำกัด
 อยู่ ๒,๔๗๒ ตู้ มูลค่าชำระ ๑๐๐ บาท โดยโจทก์ได้ยื่นคั้งถ่านนี้มาใบราคาชำระ
 ๓,๖๐๐ บาท รวมเงิน ๑๓,๕๖๔,๖๐๐ บาท จึงเป็นราคาที่สูงกว่ามูลค่าตามใบ
 ถึง ๒๐ เท่า ถ่านนี้ในปี ๒๕๑๕ ราชการกรมดวงไทย จำกัด ได้ออกรับใบขอใ้
 ใ้ใบใ้ถ่านนี้ ๑ ตู้จะใ้รับเงิน ๑๕๐๐ ๑๕ ตู้ ถ่านนี้โจทก์จึงใ้รับเงิน ๑๕๐๐
 ๑๕ ตู้

๑๐๐,๘๘๕ ชูบ มูอกาชูนอะ ๑๑๐ บาท เบี้ยเงิน ๑๓,๐๐๓,๕๐๐ บาท ชูบ
 ชูบชื้อโจกโก้กับมาเบ็ญอูกา ๑๓,๐๐๓,๕๐๐ บาทนี้ เมืองกักับราคาชูบเงิน
 ชื้อโจกโก้มาเบ็ญเงิน ๑๐,๘๖๘,๐๐๐ บาทแล้ว ชื้อว่าโจกโก้ยังราคาชูบของ
 ๕๕๖,๖๐๐ บาท แดเจ้าชูงงานประเบ็ญกองตรวจภาชีของกรมสรรพากร
 จำเลยที่ ๑ โต้ว่าถาตรวจชื้อชื้อปี ๒๕๑๕ ของโจกโก้แล้ว มีความเห็น
 ว่า การชื้อโจกโก้กับชื้อชื้อมาเบ็ญอูกา ๑๓,๐๐๓,๕๐๐ บาทนั้น เบ็ญ
 เงินชื้อจะคงชื้อมาชื้อวละเบ็ญตัวรายไค้ของโจกโก้ จึงปรับปรุ่งค่าไรตุอชื้อ
 ของโจกโก้ในปี ๒๕๑๕ ใหม่เป็นว่า โจกโก้ค่าไรตุอชื้อ ๘๘,๑๒๑,๕๐๐ บาท
 แดประเบ็ญเร็อกเก็บภาชีเง็งไค้จากโจกโก้เพิ่มเติมอีก ๓,๕๑๑,๕๕๐ บาท
 กับเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๖๐ เบ็ญเงิน ๕๒๖,๖๖๘ บาท รวมเบ็ญเงิน ๘,๖๕๓,๖๐๘ บาท
 โจกโก้ไค้ชื้อชื้อการประเบ็ญถึงถาดำยตัว คณะกรรมการพิจารณาคูทวระฉิ่ง
 ประกอบด้วยจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ จึงชื้อชื้อคานเติม โจกโก้จึงชื้อชื้อชื้อ
 ต่อศาวว่า การประเบ็ญของเจ้าชูงงานไม่ถูกต้อง เพราะโจกโก้เป็นนิติบุคคล
 ชื้อชื้อจะเง็งภาชีจากค่าไรตุอชื้อคานประเบ็ญร้อยละ ๖๕ ไม่ใช่เง็ง
 ภาชีจากเงินไค้คานมาตรา ๘๐ จึงเป็นสมมุติว่าด้วยการเก็บภาชีจากบุคคล
 ชื้อชื้อชื้อ การชื้อจำเลยที่โจกโก้เง็งภาชีจากชื้อชื้อเง็งเง็งเง็งเง็งเง็งเง็งเง็งเง็งเง็ง

- ๐ -

จะรู้ได้ว่ามีกำไรหรือขาดทุนก็ต่อเมื่อได้มีการขายหุ้นนั้นไปแล้ว การประเมิน
ของจำเลยเป็นการเก็บภาษีจากหุ้น มีใจเก็บจากกำไรตามที่ยังอยู่ที่ไว้ใน
ประเภทหรือฐาน มาตรา ๒๕ เป็นการไม่ชอบ ขอให้ศาลพิจารณาคำพิพากษา
คำสั่งของเจ้าพนักงานประเมิน ถ้าหากศาลเห็นว่าใจหนักควรต้องเสียภาษีเงินได้
เงินเพิ่มภาษีใดด้วย

จำเลยยังชี้แจงว่า พ้องของโจทก์คือเงินอุดหนุน อ่าง
แล้วไม่เข้าใจว่า การที่โจทก์ได้รับหุ้นเพิ่มอีก ๑๐๐,๐๐๘ หุ้นเป็นมูลค่า
๑๐,๐๐๘,๘๐๐ บาทนั้น ควรปรับเป็นยอดขาดทุน ๒๘๖,๒๐๐ บาทได้โดยอย่างไร
ที่โจทก์อ้างว่าซื้อหุ้นธนาคารนครหลวงไทย จำกัด มาในราคาหุ้นละ ๒,๐๐๐ บาท
ซึ่งในราคาสูงกว่ามูลค่าตามใบหุ้นถึง ๓ เท่านี้ จำเลยไม่รับรอง จำเลย
รับได้แต่เพียงว่าโจทก์มีหุ้นอยู่เดิม ๖,๘๖๖ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐ บาท เป็น
เงินลงทุน ๖๘๖,๖๐๐ บาท กรณีวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๘ ธนาคารนครหลวงไทย
จำกัด ได้มีมติเสนอให้เพิ่มทุนของธนาคารขึ้นอีก ๘๖ ล้านบาท โดยให้โดยหุ้น
สำรองที่มีอยู่ ๘ ล้านบาทเข้ามาเป็นเงินหุ้น และธนาคารออกหุ้นนั้นขอได้แก่
ผู้ถือหุ้นแต่ละคนตามส่วนในอัตราหุ้นเดิม ๑ หุ้น ได้รับแบ่งหุ้นใหม่ ๑๘ หุ้น
โดยผู้ถือหุ้นไม่ได้ออกเงินชดเชยใด ฉะนั้น ผู้ถือหุ้นจึงจำนวน ๑๐๐,๐๐๘ หุ้น

ศูนย์วิจัยหลักทรัพย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๔ -

เป็นมูลค่า ๑๓,๐๐๓,๘๐๐ บาทนี้โจทก์ได้รับมาจากธนาคารนครหลวงไทย จำกัด โดยไม่คงออกเงินลงทุนนี้จึงเป็นทรัพย์สินที่มีเป็นรายได้ของโจทก์ แต่โจทก์ไม่นำลงบัญชีรายได้ จึงทำให้กำไรสุทธิของโจทก์ลดค่าจากความจริงไป ๑๑,๐๐๓,๘๐๐ บาท เมื่อนำเงินกำไรสุทธิจำนวนนี้ไปรวมกำไรสุทธิของโจทก์ในการขายหุ้นธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ในนามวิรัช กาศอุจนวานิช จำกัด ในปี ๒๕๑๕ อีก ๑,๕๖๐,๐๐๐ บาทแล้ว โจทก์จึงมีกำไรสุทธิในปี ๒๕๑๕ รวม ๑๘,๕๖๓,๘๐๐ บาท ซึ่งโจทก์คงเสียภาษีเงินได้เป็นเงิน ๘,๐๖๘,๓๘๐ บาท แต่โจทก์ได้ชำระไว้แล้ว ๕๕๐,๐๐๐ บาท โจทก์จึงต้องชำระภาษีเงินได้เพิ่มอีก ๓,๕๑๘,๓๘๐ บาท กับคงเสียเงินเงินตามกฎหมายอีก ๓๘๖,๖๖๔ บาท รวมเป็นเงิน ๘,๖๘๐,๖๖๔ บาท ซึ่งเจ้าพนักงานประเมินได้ประเมินไว้โดยรอบแล้ว ตามรายการคำนวณแบบของ ๕ ซ้ำยกเว้นค่าในทาง ออโตะออกฟ้องโจทก์

ศาลชั้นต้นพิจารณาดำเนินเห็นว่า เจ้าพนักงานประเมินได้ทำการประเมินโดยถูกต้องรอบคอบกฎหมายแล้ว และตามพฤติการณ์แห่งคดีไม่มีเหตุอันสมควรที่จะลดเงินเพิ่มในแต่โจทก์แต่อย่างใด พิพากษายกฟ้องโจทก์ ได้โจทก์ใช้ศาลฎีกาบรรณนิยม ตามหมายศาลฯ ๘๐,๐๐๐ บาท

แบบจำเลย

- ๕ -

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์คดีสารคดี ในโจทก์ไต่ถามนายความชั้น

อุทธรณ์ ๕,๑๐๐ บาทแทนจำเลยทั้งสี่

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาตรวจจำนวนประจักษ์พยานว่า ประเด็นแรก

ที่โจทก์ฎีกาในข้ออุทธรณ์ว่า การที่โจทก์ไต่ถามผู้ขึ้นชั้นต่อจากธนาคารนครหลวงไทย

จำกัด จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถูกหักบัญชี ๑๐๐ บาทเท่านั้น โจทก์ไม่ควร

ต้องเสียภาษี เพราะผู้ขึ้นโจทก์ได้มาเป็นเรียงเอกสารดังตัวอย่างหนึ่ง ใน

โจทก์ชั้นต้น ศาลฎีกาเห็นว่าผู้ขึ้นเงินซึ่งมีราคาและชื่อเขาได้ จึง

ต้องถือว่าเป็นทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๕ เมื่อ

โจทก์ไต่ถามผู้ขึ้นเงิน ก็ต้องถือว่าเป็นการไต่ถามทรัพย์สินซึ่งต้องนำมารวม

เป็นรายได้ออกของทรัพย์สินโจทก์ในการคำนวณภาษีเงินได้ โดยที่ราคาผู้ขึ้นเงินตามราคา

ที่ขึ้นชื่อได้ความปกติ ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๖๕ ขว (๑) ฉะนั้น การ

ที่เจ้าพนักงานประเมินที่ราคาผู้ขึ้นโจทก์ได้รับมา ๑๐๐,๐๐๐ บาทตามบัญชีใน

ใบขึ้น ชั้น ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นการขอด้วย

วิธีการคำนวณกำไรสุทธิทางบัญชีไว้ในประมวลรัษฎากร มาตรา ๖๕ บว
แล้ว

ประเด็นข้อสอง ที่โจทก์เห็นว่าใบการไถ่มาซึ่งหุ้นมีผล

เท่านั้น โจทก์ได้ซื้อหุ้นเพิ่ม ๖,๘๖๖ หุ้นในราคาเงิน ๑๓,๗๓๒,๐๐๐ บาท

ซึ่งเมื่อนำเงินค่าซื้อหุ้นเพิ่มมาหักออกแล้ว โจทก์ยังขาดทุนอยู่ ๖๘๖,๕๐๐ บาท

นี้ ศาลฎีกาเห็นว่า การที่โจทก์จ่ายเงินซื้อหุ้นเพิ่มมาเสียเงิน ๑๓,๗๓๒,๐๐๐ บาท

นั้น เป็นรายจ่ายที่ยังเกิดผลเป็นการเพิ่มกำไรสุทธิของบริษัทโจทก์ขึ้นมา

จึงถือได้ว่าเป็นรายจ่ายอันมีลักษณะเป็นการลงทุน ซึ่งจะนำมาเป็นรายจ่าย

ในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทโจทก์ไม่ได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา

๖๕ บว (๑) และ ๖๕ บว (๕) ดังจะเห็นได้ว่า หุ้นเพิ่ม ๖,๘๖๖ หุ้น

ของโจทก์นั้นยังคงเป็นทรัพย์สินของบริษัทโจทก์อยู่ตามเดิม ไม่ได้ถูกขายไป

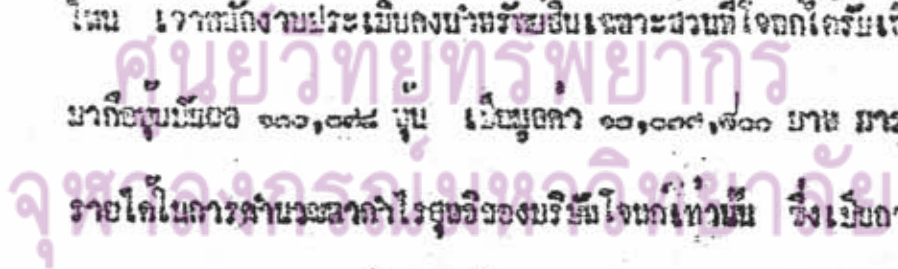
ใหม่ เจ้าพนักงานประเมินลงนามทรัพย์สินเฉพาะส่วนที่โจทก์ได้รับเพิ่มเพิ่ม

มาอีกหุ้นมีผล ๑๓๖,๐๗๕ หุ้น เป็นมูลค่า ๑๓,๐๓๕,๗๐๐ บาท มารวมเป็น

รายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทโจทก์เท่านั้น ซึ่งเป็นภาระของทนาย

วิธีการคำนวณกำไรสุทธิทางบัญชีไว้ในประมวลรัษฎากร มาตรา ๖๕ บว (๑),

(๓) แล้ว

- ๘ -

ประเด็นที่สาม ที่โจทก์กล่าว การที่ศาลอ้างถึงของ
 นิคมยกมาตรา ๒๕ ตรี (๕) ของประมวลวิธีอาญา มาวินิจฉัยให้เป็นเหตุ
 แยกจำเลย เป็นการวินิจฉัยนอกคำให้การนั้น ศาลฎีกาเห็นว่าคดีโจทก์อ้าง
 ว่า การประเมินค่าของจำเลยไม่สอดคล้องประมวลวิธีอาญา จำเลยให้การ
 อยู่ยวาญแล้ว ศาลชั้นต้นนำสืบผลคดีมาพิจารณาปรับแก้คำว่า การประเมิน
 ของจำเลยสอดคล้องประมวลวิธีอาญาหรือไม่ จะว่าศาลวินิจฉัยนอกคำให้การ
 ได้หรือไม่

ประเด็นที่สี่ ที่โจทก์กล่าวขอสงวนเงินให้ภริยานี้ โดย
 ขอให้พิจารณาลงเกณฑ์และความบริสุทธิ์ที่โจทก์ยื่น ศาลฎีกาเห็นว่า
 ข้ออ้างของโจทก์ไม่ชอบเสียภาษีโดยอ้างว่าคู่สมรสอยู่ต่าง
 ที่โจทก์ได้รับมาไม่ใส่อัตราเงินนั้น เป็นการขาดซึ่งจะพึงว่า โจทก์มีความสุจริตใจ
 ได้ ในเมื่อโจทก์เองก็อ้างว่าตนได้ลงทุนซื้อหุ้นนี้เข้ามาในราคาที่สูงกว่าของ
 ค่าตามใบหุ้นถึง ๒๐ เท่า แสดงว่าโจทก์เองทราบที่อยู่ว่าหุ้นนี้เงินของมี
 ราคา การที่โจทก์ได้รับชดค่าโรงออกเงินอันเข้ามาในรูปหุ้นนั้นจนถึง ๑๓๖,๐๓๕-หุ้น
 เป็นมูลค่า ๑๓,๐๓๕,๕๐๐ บาท โจทก์จะอ้างว่าชดค่าโรงออกเงินอันนี้ไม่ใจ

/เป็นการ

- ๔ -

เป็นการวางใจที่ผิดที่ผิดทาง บ่อยเป็นครั้งคราวที่สิ่งไม่จริง และไม่น่าเชื่อว่าจะเป็น
+ ใจ
ความกตเวทิตะไทยสุจริตใจโดยไม่มีเจตนาผิดใจเชิงพาณิชย์

ประเด็นที่ห้า มีใจหนักใจในทางวิจิตรวิชัยให้ครบทุก

ประเด็นสามารถรายงานกระบวนการพิจารณา ลงวันที่ ๒๘/๑๑/๒๕๖๑ นั้น

ศาลฎีกาเห็นว่า ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยชี้แจงข้อสรุปคดีในประเด็นสำคัญ

ทุกประเด็นตามที่ศาลอุทธรณ์ได้ชี้แจงออกมาไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาฉบับ

ดังกล่าวแล้ว ลงมีประเด็นที่ศาลอุทธรณ์ชี้แจงมีได้วินิจฉัยอยู่เพียงประเด็น

เดียวคือ ประเด็นเรื่องข้อเท็จจริงคดีชื้อรถหรือไม่เท่านั้น ซึ่งไม่จำเป็น

ต้องวินิจฉัย เพราะศาลได้วินิจฉัยในข้อเท็จจริงของข้อเท็จจริงแล้วว่าสิ่งไม่

จริง ไม่ถูกต้อง สรุปแล้ว ศาลฎีกาของโจทก์ไม่มีข้อเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาคาด

คุณธรรม

คุณธรรมชั้น ในใจหนักใจในความในชั้นฎีกา ๑๐,๐๐๐ บาท

แบบจำเลยถึงนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตรวจแล้ว

รับรองว่าตรงกับต้นฉบับ

ทวี กสิยวงศ์

ธาดา วัชรานันท์

พินิจ สังขนันท์

ณ

ที่ กก. ๐๘๐๔/๕๐๓๔

กรมสรรพากร

๒๔ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ตอบข้อหารือการคำนวณมูลค่าหุ้นที่บุคคลธรรมดาหรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลได้รับ

เรียน กรรมการผู้จัดการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อ้างถึง หนังสือที่ ดทท. ๕๐/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๕

ตามหนังสือที่อ้างถึงหารือว่า ในกรณีที่บริษัทจ่ายเงินปันผลเป็นหุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา หรือเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จะต้องคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีอย่างไร กล่าวคือ จะคำนวณในราคาที่ยกไว้ในใบหุ้นหรือจะคำนวณราคาตามที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์ ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมสรรพากรขอเรียนว่า บุคคลธรรมดาหรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ได้รับเงินปันผลเป็นหุ้น การที่ราคาหุ้นออกมาเป็นเงินให้ถือราคาหรือค่าอันพึงมีในวันที่ได้รับหุ้นนั้นตามมาตรา ๕ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร สำหรับราคาหรือค่าอันพึงมีในวันที่ได้รับหุ้นในกรณีนี้หมายถึงราคาหรือมูลค่าหุ้นที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์ ในวันที่ได้มีการแกะทะเบียนการถือหุ้นในบริษัทนั้น

ขอแสดงความนับถือ

วิทย์ ตันตยกุล

(นายวิทย์ ตันตยกุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

กองนิติการ

โทร. ๒๘๑๘๕๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๗๗

ที่ กก. ๐๘๐๔/๑๘๕๑๗

กรมสรรพากร

๘ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การกำหนดภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่จ่ายเป็นหุ้น
 เรียง กรรมการและผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 อ้างถึง หนังสือด่วนมาก ที่ ดทท. ๘๖๓/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า ได้มีบริษัทจดทะเบียนสอบถามปัญหาการกำหนดภาษีเงินได้ สำหรับเงินได้จากเงินปันผล ตามมาตรา ๔๐ (๕) (๑) กรณีที่จ่ายเป็นหุ้นว่า จะต้องกำหนดภาษีเงินได้อย่างไร ซึ่งตลาดหลักทรัพย์ฯ มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้ คือ

๑. กรณีบุคคลธรรมดา เงินปันผลที่จ่ายเป็นหุ้นที่บุคคลธรรมดาได้รับ อยู่ในข่ายได้รับการลดหย่อน ตามมาตรา ๔๗ (๑) (๑) และเงินได้จากการขายหุ้นเงินปันผลดังกล่าวในตลาดหลักทรัพย์ ก็ได้รับยกเว้น ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา ๔๒ (๒๒) แห่งประมวลรัษฎากร

๒. กรณีนิติบุคคลที่เป็นบริษัทจดทะเบียน เงินได้จากเงินปันผลที่จ่ายเป็นหุ้น ถือเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับเงินปันผล ตามมาตรา ๖๕ ทวิ (๑๐) คือ

๒.๑ ไม่ต้องนำเงินปันผลที่จ่ายเป็นหุ้นมารวมคำนวณเป็นรายได้ หากผู้รับเป็นบริษัทจดทะเบียน

๒.๒ ต้องนำเงินปันผลดังกล่าวมารวมคำนวณเป็นรายได้ถึงหนึ่งของจำนวนที่ได้ หากเป็นบริษัทจากอื่นที่มีใช้บริษัทจดทะเบียน และไม่เข้าลักษณะตามมาตรา ๗๕ แห่งประมวลรัษฎากร

ทั้งนี้ กรณีตาม ๒.๑ และ ๒.๒ บริษัทจดทะเบียนและบริษัทจำกัดดังกล่าว จะต้องมิเงินได้ที่เป็นเงินปันผลไม่เกินกว่าร้อยละ ๑๕ ของเงินได้ก่อนหักรายจ่ายทั้งสิ้นในรอบระยะเวลาบัญชี

๒.๓ เงินได้จากการขายหุ้นเงินปันผลดังกล่าวในตลาดหลักทรัพย์ฯ จะต้องนำมา รวมคำนวณเป็นเงินได้ของบริษัทในปีนั้น

๓๗๓

ที่ กค. ๐๘๐๔/๕๘๓๘

กรมสรรพากร

๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง การคำนวณมูลค่าของเงินปันผลที่จ่ายเป็นหุ้น

เวียน กรรมการและผู้จัดการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อ้างถึง หนังสือที่ ตทท. ๓๐๔/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๕

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า ตามที่กรมสรรพากรได้ขอข้อหารือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามหนังสือที่ กค. ๐๘๐๔/๕๘๓๘ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๕ ว่าการคำนวณมูลค่าของเงินปันผลที่จ่ายเป็นหุ้นที่บุคคลธรรมดาหรือบริษัท หือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ได้รับว่าการที่ราคาหุ้นออกมาเป็นเงินให้ถือราคาหรือค่าอื่นที่มีในวันที่ได้รับหุ้นนั้น ตามมาตรา ๘ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร สำหรับราคาหรือค่าอื่นที่มีในวันที่ได้รับหุ้นในกรณีนี้ หมายถึงราคาหรือมูลค่าที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในวันที่ได้มีการแก้ไขเบี่ยนการถือหุ้นในบริษัท จึงหารือว่า

๑. ราคาหรือมูลค่าที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในวันที่ได้มีการแก้ไขเบี่ยนการถือหุ้นในบริษัท จะให้ถือเอาราคาใด เพราะมีหลายราคา กล่าวคือ
  - ก. ราคาเปิด หมายถึง ราคาที่มีการซื้อขายครั้งแรกในวันนั้น
  - ข. ราคาปิด หมายถึง ราคาที่มีการซื้อขายครั้งสุดท้ายในวันนั้น
  - ค. ราคาสูงสุด หมายถึง ราคาสูงสุดที่มีการซื้อขายในวันนั้น
  - ง. ราคาต่ำสุด หมายถึง ราคาต่ำสุดที่มีการซื้อขายในวันนั้น
๒. ในกรณีที่ ไม่มีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในวันที่ได้มีการแก้ไขเบี่ยนการถือหุ้นในบริษัทเพียงแต่มีผู้เสนอซื้อหรือเสนอขายไว้ หรือในวันใดที่ไม่มีผู้เสนอขายเลย จะให้ถือเอาราคาใดเป็นเกณฑ์
๓. ในกรณีหุ้นของบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทรับอนุญาตไว้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะให้ถือเอาเกณฑ์ใดในการที่ราคาหุ้น

๗๘

กรมสรรพากรขอเรียนว่า

๑. ราคาหรือมูลค่าหุ้นที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในวันที่ได้มีการแก้ไขทะเบียนการถือหุ้นในบริษัท ให้ถือเกณฑ์ตามค่าเฉลี่ยของราคาเปิด ราคาปิดราคาสูงสุด ราคาต่ำสุด ในวันที่ได้มีการแก้ไขทะเบียนผู้ถือหุ้นในบริษัท

๒. ในกรณีที่ไม่มีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในวันที่ได้มีการแก้ไขทะเบียนการถือหุ้นในบริษัท ให้ถือเกณฑ์ตามราคาหรือมูลค่าหุ้นที่ซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในวันสุดท้ายก่อนวันที่ได้มีการแก้ไขทะเบียนการถือหุ้นในบริษัทและในกรณีมูลค่าหุ้นในวันสุดท้ายมีหลายราคาก็ให้ถือเกณฑ์ตามค่าเฉลี่ยเช่นเดียวกับ ๑.

๓. ในกรณีหุ้นของบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทรับอนุญาตไว้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้ถือเกณฑ์ตามราคาหรือมูลค่าที่อาจซื้อขายกันได้นอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๘ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

ขอแสดงความนับถือ

วิทย์ ตันตยกุล

(นายวิทย์ ตันตยกุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

กองนิติการ

โทร. ๒๘๑-๘๕๕๑

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๕

ที่ กก. ๐๘๐๘/๒๘๓๕

กรมสรรพากร

๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๕

เรื่อง ภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผล

เรียน ผู้จัดการบริษัท โอเอสสภาคีเด็กเซงหยู จำกัด

อ้างถึง หนังสือ ที่ กก. ๔๘/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๕

ตามหนังสือที่อ้างถึงหรือว่า ผู้ถือหุ้นที่ได้รับเงินปันผลในกรณีดังต่อไปนี้ จะต้องนำไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่ ประการใด คือ

๑. บริษัทได้กำหนดเป็นนโยบายแน่นอนตั้งแต่ต้นปีว่า ในปีการดำเนินงานนั้นบริษัทจะจ่ายเงินปันผลเป็นจำนวนที่แน่นอนจำนวนหนึ่ง ไม่ว่ากิจการนั้นจะกำไรหรือขาดทุนเท่าใดก็ตาม

๒. บริษัทได้กำหนดเป็นนโยบายแน่นอนตั้งแต่ต้นปีว่า ในปีการดำเนินงานนั้นบริษัทจะจ่ายเงินปันผลเป็นเปอร์เซ็นต์ที่แน่นอนจากยอดขาย โดยไม่คำนึงว่าจะกำไรหรือขาดทุนเท่าใด

๓. บริษัทได้นำไปหุ้นของบริษัทอื่นที่ถืออยู่จ่ายเป็นเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น ในกรณีที่ผู้รับไปหุ้นไปจะก็นำไปคำนวณภาษีเงินได้หรือไม่ ถ้าก็นำไปคำนวณจะต้องใช้มูลค่าเท่าใดเป็นเกณฑ์

กรมสรรพากรขอเรียนว่า

๑. ผู้ถือหุ้นจะต้องนำเงินปันผลที่ได้รับทั้ง ๓ กรณีดังกล่าวข้างต้น มาคำนวณภาษีเงินได้ โดยเสียดังนั้นเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๕) (ข) และได้หักลดหย่อนตามมาตรา ๔๗ (๑) (จ) แห่งประมวลรัษฎากร

๒. ในกรณีที่ได้รับเงินปันผลเป็นไปหุ้น การตีราคาหุ้นออกมาเป็นเงิน ให้ตีราคาหรือคำนวณให้มีในวันที่ได้รับหุ้นนั้น ตามมาตรา ๔ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร สำหรับราคาหรือค่า

๘๖

อันพึงมีในวันที่ได้รับทุน ในกรณีนี้หมายถึงราคาหรือมูลค่าหุ้นที่ซื้อขายกันในวันที่ได้มีการแก้ไขเงื่อนไขการถือหุ้นในบริษัทนั้น

ขอแสดงความนับถือ

วิทย์ ตันตยกุล

(นายวิทย์ ตันตยกุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

กองนิติการ

โทร. ๒๘๑-๘๕๕๑

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ กค 0802/12716

กรมสรรพากร

อาคารธนาคารทหารไทย จำกัด

34 ถนนพญาไท เขตราชเทวี

กท. 10400

25 กรกฎาคม 2537

เรื่อง ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีจ่ายเงินปันผลเป็นหุ้นจากกิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน

เรียน

อ้างถึง หนังสือ ที่ แอลทีซี-087/2537 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2537

ตามหนังสือที่อ้างถึงท่านได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมประกอบข้อหาหรือตามหนังสือที่ แอลทีซี-0028/2537 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2537 สรุปความว่า คณะกรรมการบริษัท ประสงค์จะจ่ายเงินปันผลจากกำไรสุทธิ กำไรสะสม เป็นหุ้น โดยบริษัท มีความเข้าใจดังนี้ จะเป็นการถูกต้องหรือไม่ นั้น

1. บริษัทมหาชนสามารถจ่ายเงินปันผลเป็นหุ้นได้ตามมาตรา 117 แห่งพระราชบัญญัติบริษัท - มหาชนจำกัด

2. หุ้นปันผลที่บริษัท ซึ่งเป็นบริษัท ได้รับส่งเสริมการลงทุนจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นในช่วงระยะเวลาที่บริษัท ได้รับส่งเสริมการลงทุน ผู้ถือหุ้นได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 34 แห่ง - พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ผู้ถือหุ้นจึงไม่ต้องนำเงินปันผลจากกิจการที่ได้รับส่งเสริม ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ตลอดระยะเวลาที่ผู้ได้รับส่งเสริมได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น

3. บริษัท ผู้จ่ายเงินปันผลไม่มีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย

กรมสรรพากรขอเรียนว่า

1. บริษัท มหาชนจำกัด สามารถจ่ายเงินปันผลเป็นหุ้นได้ตามมาตรา 117 แห่งพระราช - บัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด

2. กรณีตาม 2. การจ่ายเงินปันผลเป็นหุ้น หากบริษัท ผู้จ่ายเป็นบริษัท ที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนและได้จ่ายเงินปันผลดังกล่าวให้แก่ผู้รับในระหว่างระยะเวลาที่บริษัท ได้รับส่งเสริมการลงทุน ผู้รับเงินปันผลย่อมได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520

3. กรณีตาม 3. เมื่อบริษัท จ่ายเงินปันผลที่ได้จากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ผู้ถือหุ้นซึ่งได้รับเงินปันผลดังกล่าวได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินปันผลไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ตาม มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 บริษัท ผู้จ่ายจึงไม่มีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย

ขอแสดงความนับถือ
วีระชัย ตันติกุล
(นายวีระชัย ตันติกุล)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมสรรพากร

กองกฎหมายและระเบียบ
โทร. 2456731

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แถลงการณ์เกี่ยวกับ
มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 5
เรื่อง
กำไรต่อหุ้น**

คำนำ

1. กำไรต่อหุ้นเป็นข้อมูลที่มีใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อประมวลความสามารถในการดำเนินงานในอนาคตของกิจการ และในการตัดสินใจลงทุน เมื่อแสดงในงบการเงิน ข้อมูลกำไรต่อหุ้นมีส่วนช่วยผู้ลงทุนให้เห็นถึงความสำคัญของกำไรสุทธิในปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิระหว่างงวดแต่ละงวด โดยพิจารณาสัมพันธ์กับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่หรือที่อาจจะซื้อ

กำไรต่อหุ้นเป็นข้อมูลหนึ่งที่ต้องเปิดเผยในงบการเงิน ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 286 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 เนื่องจากประชาชนทั่วไปได้ให้ความสำคัญกับกำไรต่อหุ้นมากขึ้นและในปัจจุบันบริษัทต่าง ๆ นิยมเสนอข้อมูลกำไรต่อหุ้นในหนังสือชี้ชวนซื้อหุ้นมากขึ้นเป็นลำดับ บางบริษัทใช้ข้อมูลต่อหุ้นไปในทางที่คิดเพื่อกระตุ้นราคาหุ้นให้สูงขึ้น โดยการออกหลักทรัพย์ซึ่งมีคุณสมบัติเทียบเท่าหุ้นสามัญ แต่ไม่นำไปคำนวณกำไรต่อหุ้น และได้มีการออกหลักทรัพย์ซึ่งให้สิทธิซื้อหุ้นสามัญได้ และหลักทรัพย์แปลงสภาพได้ ซึ่งอาจมีผลทำให้กำไรต่อหุ้นลดลง เหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นสนับสนุนให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำไรต่อหุ้นให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันโดยสม่ำเสมอ และมีความหมายมากที่สุด

2. ในการคำนวณกำไรต่อหุ้น มีแนวคิดที่แตกต่างกันอยู่ 2 แนว กล่าวคือ แนวคิดหนึ่งถือว่ากำไรต่อหุ้นเป็นการวัดความสามารถในการดำเนินงานของกิจการ โดยการแบ่งกำไรสุทธิสำหรับงวดระหว่างจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดที่ออกอยู่ระหว่างงวดนั้น โดยไม่คำนึงถึงสิทธิในเงินปันผลของหุ้นดังกล่าว อีกแนวคิดหนึ่ง แบ่งกำไรสุทธิระหว่างจำนวนหุ้นสามัญประเภทต่าง ๆ ตามที่หุ้นนั้นจะมีสิทธิในเงินปันผล ดังนั้น ตามวิธีหลังหุ้นสามัญที่ยังชำระเงินไม่เต็มมูลค่าอาจมีสิทธิได้รับเงินปันผลประจำปีตามส่วนของมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้วและตามเวลาที่ออกอยู่ระหว่างปี หรืออาจได้รับเงินปันผลเต็มที่เท่ากับหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าเต็มปีก็ได้ แล้วแต่นโยบายหรือเงื่อนไขในการออกหุ้นของบริษัท ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในบางกรณีแนวคิดทั้งสองอาจให้ผลลัพธ์ไม่เหมือนกันได้ การคำนวณกำไรต่อหุ้นตามแถลงการณ์นี้ถือเกณฑ์แนวคิดแรก

การคำนวณกำไรต่อหุ้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากและซับซ้อน ผู้ทรงคุณวุฒิทางบัญชีหลายท่านให้ความเห็นว่า ในส่วนที่ลึกซึ้งและซับซ้อน กำไรต่อหุ้นน่าจะเป็นเรื่องหนึ่งของการวิเคราะห์ทางการเงิน ไม่ใช่เรื่องมาตรฐานการบัญชีโดยแท้ มาตรฐานกำไรต่อหุ้นในแถลงการณ์นี้เป็นมาตรฐานแบบธรรมดา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้ข้อมูลให้มีแนวอ้างอิงได้ตามสมควรในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการ

3. เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในรูปแบบกำไรต่อหุ้นจะเป็นตัวเลขเดียวที่มีความหมายมากก็ตาม แต่การเสนอข้อมูลกำไรต่อหุ้นในประเทศเราเพิ่งกระทำกันเมื่อไม่นานมานี้เอง แม้ในประเทศที่ได้ใช้ข้อมูลนี้มานานแล้ว วิธีการคำนวณกำไรต่อหุ้นก็ยังแตกต่างกันอยู่มากโดยทั่วไป กำไรต่อหุ้นคำนวณโดยการหารกำไรสุทธิที่เป็นของหุ้นสามัญด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายแล้ว โดยปกติตัวหารที่ใช้ในการคำนวณได้แก่จำนวนหุ้นสามัญตัวเลขถ่วงน้ำหนักที่ออกอยู่ระหว่างงวด แต่ในบางครั้งก็ใช้จำนวนง่าย ๆ คือจำนวนหุ้นสามัญที่ออกอยู่ ณ วันปลายงวดเท่านั้น ดังนั้น จึงเกิดปัญหาว่าตัวเลขกำไรอะไรที่ควรนำมาใช้ในการคำนวณกำไรต่อหุ้น และจำนวนหุ้นที่ใช้เป็นตัวหารควรเป็นอะไร แลลงการณ์ฉบับนี้ส่วนใหญ่จะเน้นเฉพาะการคำนวณจำนวนหุ้นที่จะนำมาใช้เป็นตัวหาร ส่วนการคำนวณกำไรสำหรับงวดนั้นได้กล่าวไว้ ณ ที่อื่นแล้ว ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการปรับปรุงกำไรส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณกำไรต่อหุ้นเท่านั้น

มาตรฐานการบัญชีและการรายงาน

กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน

4. กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน หมายถึง จำนวนกำไรซึ่งเป็นของผู้ถือหุ้นสามัญแต่ละหุ้น โดยถือเกณฑ์กำไรสุทธิ (หรือกำไรก่อนรายการพิเศษ) สำหรับงวดที่เป็นของหุ้นสามัญที่ออกอยู่ระหว่างงวดนั้น โดยไม่คำนึงถึงหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ (ย่อหน้า 17) กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) กำหนดให้คำนวณข้อมูลกำไรต่อหุ้นแยกเป็น กำไรต่อหุ้นก่อนรายการพิเศษ รายการพิเศษต่อหุ้น และกำไรสุทธิต่อหุ้น

การคำนวณกำไรต่อหุ้นโดยคำนึงถึงหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ ซึ่งอาจทำให้ได้กำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่มีกำหนดไว้ในย่อหน้า 18 ถึง 21

โครงสร้างทุนแบบง่าย

5. โครงสร้างทุนของบริษัทส่วนมากเป็นโครงสร้างแบบง่าย กล่าวคือ เป็นโครงสร้างที่อาจประกอบด้วยหุ้นสามัญเพียงอย่างเดียว หรือเป็นโครงสร้างที่ไม่มีหลักทรัพย์แปลงสภาพได้ ไม่มีใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น ซึ่งเมื่อมีการแปลงสภาพหรือใช้สิทธิแล้วจะทำให้กำไรต่อหุ้นของหุ้นสามัญลดลง

โครงสร้างแบบซับซ้อน

6. โครงสร้างทุนแบบซับซ้อน ได้แก่ โครงสร้างซึ่งมีหลักทรัพย์อื่นนอกเหนือจากหุ้นสามัญซึ่งโดยเนื้อหาเมื่อพิจารณาตามเงื่อนไขและภาวะการณ์ที่ออกหุ้นแล้วเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญและมีผลทำให้กำไรต่อหุ้นสามัญลดลง

โครงสร้างทุนโดยทั่วไป

7. เพื่อวัตถุประสงค์และความสะดวกในการกำหนดเกณฑ์การคำนวณกำไรต่อหุ้นตามแถลงการณ์นี้ โครงสร้างทุนของบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนในประเทศไทย อาจจัดประเภทได้ดังนี้:

- ก. หุ้นสามัญชำระเต็มมูลค่า
- ข. หุ้นสามัญที่ออกเพิ่มระหว่างงวด

- ก. หุ้นสามัญชำระแล้วบางส่วน
- ง. หุ้นปันผล
- จ. การแตกหุ้นและการรวมหุ้น
- ฉ. หุ้นบุริมสิทธิ (เงินปันผลสะสม เงินปันผลร่วมรับ)
- ช. หลักทรัพย์แปลงสภาพได้ (หุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นกู้)
- ซ. ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น

การถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

8. การคำนวณกำไรต่อหุ้นควรถือเกณฑ์จำนวนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของจำนวนหุ้นสามัญและหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญที่ออกอยู่ระหว่างแต่ละงวดที่เสนอในงบการเงิน การใช้การถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเป็นสิ่งจำเป็น เพราะถ้าไรสำหรับงวดเกิดขึ้นตามส่วนของเวลา จำนวนหุ้นที่ออกระหว่างงวดจึงมีผลต่อการดำเนินงานระหว่างงวดของบริษัท การคำนวณผลของการเพิ่มหรือลดในจำนวนหุ้นสามัญที่มีต่อกำไรต่อหุ้นจึงต้องใช้วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

หุ้นสามัญชำระแล้วบางส่วน

9. ในกรณีที่โครงสร้างทุนมีหุ้นสามัญชำระแล้วบางส่วนรวมอยู่ด้วย ควรเทียบหุ้นดังกล่าวเป็นหุ้นสามัญชำระเต็มมูลค่าแล้ว แต่ถ้าบริษัทมีหุ้นเป็นหุ้นสามัญชำระแล้วบางส่วนเพียงประเภทเดียว ไม่จำเป็นต้องเทียบเป็นหุ้นสามัญชำระเต็มมูลค่า ถ้าไรต่อหุ้นตามความหมายนี้ คือ ถ้าไรต่อหุ้นเท่าที่ได้ชำระค่าหุ้นไปแล้วนั่นเอง แต่ถ้ามีการชำระค่าหุ้นเพิ่มเติมให้เทียบหุ้นสามัญชำระแล้วบางส่วนนั้นเป็นหุ้นสามัญชำระตามมูลค่าที่อาจเทียบกันได้และถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามเวลาที่ออกอยู่

หุ้นปันผลและการแตกหุ้น

10. หากหุ้นสามัญที่ออกแล้วมีจำนวนเพิ่มขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากการออกหุ้นปันผลหรือการแตกหุ้น (หรือจำนวนหุ้นลดลงเพราะการรวมหุ้น) การคำนวณจำนวนหุ้นควรรับรู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย เนื่องจากการออกหุ้นปันผลในความหมายทางบัญชีมีผลเป็นการเพิ่มทุนจากกำไรสะสม การนับจำนวนหุ้นจึงควรนับย้อนหลังจากวันต้นปี การแตกหุ้นก็ทำนองเดียวกัน มีผลเพียงทำให้จำนวนหุ้นเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้ทำให้หุ้นคิดเป็นจำนวนเงินเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด การคำนวณกำไรต่อหุ้นจึงควรต้องรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในโครงสร้างทุนย้อนหลังจากวันต้นปีด้วย

11. หากการเปลี่ยนแปลงในจำนวนหุ้นสามัญอันเกิดจากการออกหุ้นปันผลหรือการแตกหุ้นหรือการรวมหุ้นเป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากวันสิ้นงวดบัญชี แต่ก่อนวันออกงบการเงิน หรือหากก่อนวันออกงบการเงิน คณะกรรมการของบริษัทมีมติให้เสนอต่อที่ประชุมประจำปีผู้ถือหุ้นเพื่อขออนุมัติออกหุ้นปันผลหรือแตกหุ้นหรือรวมหุ้น การคำนวณกำไรต่อหุ้นที่แสดงในงบการเงินไม่ต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงหรือข้อเสนอดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้ใช้งบการเงินให้ความสำคัญกับโครงสร้างทุนในปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทุนส่วนมากเกิดขึ้นหลังวันสิ้นงวดบัญชีเมื่อมีการประชุมผู้ถือหุ้นประจำปีแล้ว ดังนั้น นอกจากการคำนวณกำไรต่อหุ้นโดยใช้จำนวนหุ้นสามัญที่ออกอยู่ระหว่างปีตามวิธีปกติแล้ว ควรคำนวณเพิ่มเติมเกี่ยวกับกำไรต่อหุ้นโดยถือเกณฑ์รวมจำนวนหุ้นใหม่ที่ออกหรืออาจจะออกหลังวันสิ้นปีดังกล่าวข้างต้นด้วย พร้อมทั้งเปิดเผยให้ทราบถึงกำไรต่อหุ้นที่คำนวณได้ใหม่ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน พร้อมทั้งเกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณ

หากการลดลงในกำไรต่อหุ้นใหม่ไม่มีนัยสำคัญให้เปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย การลดลงในกำไรต่อหุ้น 10% หรือสูงกว่าจากกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานถือว่ามีความสำคัญตามวัตถุประสงค์นี้

หุ้นบุริมสิทธิ

12. ในการคำนวณกำไรต่อหุ้น สิทธิเรียกร้องเหนือหุ้นสามัญของหลักทรัพย์ที่มีบุริมสิทธิในเงินปันผลจากกำไรสำหรับงวด ควรนำไปหักจากกำไรสุทธิ (และจากกำไรก่อนรายการพิเศษ)

เงินปันผลของหุ้นบุริมสิทธิประเภทสะสม ควรนำไปหักจากกำไรสุทธิสำหรับงวดนั้น โดยไม่คำนึงว่าจะได้มีการประกาศจ่ายเงินปันผลนั้นหรือไม่ นอกจากนี้ การเปิดเผยเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิสะสมที่ค้างชำระคิดเป็นต่อหุ้นและในจำนวนรวมไว้ในหมายเหตุต่อท้ายงบการเงินด้วย

หากเป็นเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิประเภทไม่สะสม เฉพาะเงินปันผลที่จ่ายแล้วหรือที่เสนอจ่ายแล้วเท่านั้นที่ควรนำไปหักจากกำไรสุทธิ

13. ในกรณีที่หุ้นบุริมสิทธิร่วมรับ เงินปันผลส่วนที่กำหนดตายตัวไว้ล่วงหน้า (เช่น อย่างต่ำร้อยละ 12 ต่อปี) การถือปฏิบัติส่วนตายตัวนี้เป็นเงินปันผลที่มีบุริมสิทธิเหนือหุ้นสามัญ หากส่วนที่ร่วมรับนั้นถูกจำกัดไว้ (เช่น สูงสุด 15%) ควรนำเงินปันผลทั้งหมดสำหรับงวดไปหักจากกำไรสุทธิ

หากการร่วมรับไม่ถูกจำกัดไว้ ก็จำเป็นต้องคำนวณหาว่าส่วนที่ร่วมรับนั้นมีจำนวนเท่าใด โดยพิจารณาถึงส่วนที่เหมาะสมของกำไรสำหรับงวดเพื่อการนี้ แล้วนำไปหักจากกำไรสำหรับงวดก่อนคำนวณกำไรต่อหุ้นสามัญ

14. ในกรณีเมื่อได้รับเงินปันผลถึงขั้นหนึ่งแล้ว หุ้นบุริมสิทธิชั้นนี้มีสิทธิได้รับเงินปันผลเท่ากับหุ้นสามัญทุกประการ (เช่น “หากบริษัทจ่ายเงินปันผลให้หุ้นสามัญในอัตราต่ำกว่าร้อยละ 8 จะจ่ายให้แก่หุ้นบุริมสิทธิในอัตราร้อยละ 8 และในกรณีที่เงินปันผลหุ้นสามัญมีอัตราสูงกว่าร้อยละ 8 หุ้นบุริมสิทธิจะได้รับเงินปันผลในอัตราเท่าเทียมกับหุ้นสามัญทุกประการ”) ให้ถือว่าหุ้นบุริมสิทธิชั้นนี้เป็นหุ้นบุริมสิทธิร่วมรับโดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนสูงสุด และเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่ากับหุ้นสามัญตามย่อหน้า 17

ขาดทุนต่อหุ้น

15. ในกรณีที่ผลการดำเนินงานเป็นขาดทุน กำไรต่อหุ้นก็ควรคำนวณตามวิधिปกติ ผลที่ได้ก็จะเป็นขาดทุนต่อหุ้น

การรวมกิจการและการปรับองค์การใหม่

16. เมื่อมีการออกหุ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งกิจการในลักษณะของการซื้อกิจการ การคำนวณกำไรต่อหุ้นควรรวมจำนวนหุ้นใหม่นับจากวันที่การซื้อกิจการเกิดขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะผลการดำเนินงานของกิจการที่ถูกซื้อได้รวมอยู่ในงบกำไรขาดทุนนับจากวันที่มีการซื้อกิจการกันเท่านั้น ในกรณีการรวมกิจการมีลักษณะของการรวมผลประโยชน์ การคำนวณกำไรต่อหุ้นควรถือเกณฑ์จำนวนรวมของหุ้นตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของกิจการที่รวมกัน โดยปรับให้เป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่ากับหุ้นสามัญของบริษัทที่อยู่ต่อไปสำหรับทุกงวดที่เสนอในงบการเงิน

ในกรณีที่เป็นการปรับองค์การใหม่ การคำนวณกำไรต่อหุ้นควรถือเกณฑ์การวิเคราะห์สถานการณ์เป็นราย ๆ ไป

หุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ

17. การคำนวณกำไรต่อหุ้นที่ได้กล่าวมาจนถึงขั้นนี้ จำนวนโดยถือเกณฑ์จำนวนหุ้นสามัญที่ออกอยู่ระหว่างปีตามเกณฑ์ตัวเลขดังกล่าวข้างต้น บางบริษัทมีหลักทรัพย์ซึ่งพิจารณาตามรูปแบบแล้วไม่ใช่หุ้นสามัญแต่เป็นหลักทรัพย์ซึ่งให้สิทธิแก่ผู้ถือกลายเป็นผู้ถือหุ้นสามัญได้และเมื่อพิจารณาถึงเหตุผลของเงื่อนไขและสถานการณ์ที่ได้ออกหลักทรัพย์ดังกล่าวแล้ว หลักทรัพย์ดังกล่าวโดยเนื้อหาแล้วเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ

หลักทรัพย์ต่อไปนี้เป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ

ก. หุ้นบุริมสิทธิแปลงสภาพได้ หรือหุ้นกู้แปลงสภาพได้

ข. หุ้นบุริมสิทธิตามข้อหน้า 14 หากผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิมิสิทธิในการโอนหุ้น และในการออกเสียงเท่ากับหุ้นสามัญทุกประการ แม้จะไม่มีสิทธิแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญก็ตาม

ค. ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น

การรับรู้ว่าหลักทรัพย์ซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญในการคำนวณกำไรต่อหุ้น ช่วยป้องกันมิให้มีการหลอกลวงซึ่งอาจเกิดขึ้นได้หากมีการใช้จำนวนหุ้นสามัญเพียงอย่างเดียว การมีหลักทรัพย์ซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญมีผลเท่ากับว่าบริษัททำสัญญาผูกพันตนเอง การผูกพันดังกล่าวอาจทำให้กำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่

กำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่

18. กำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ แสดงถึงกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานที่อาจลดลงได้มากที่สุด ถ้าหากมีการแปลงสภาพหรือใช้สิทธิของหลักทรัพย์ซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญที่ออกอยู่ทั้งหมด

เนื่องจากกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่มิวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานที่อาจลดลงมากที่สุด ดังนั้น ถ้าหากกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ ที่คำนวณได้กลับมีจำนวนมากกว่ากำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน ก็ไม่ต้องแสดงกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ในงวดนั้น

การกำหนดว่าหลักทรัพย์ใดเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ

19. การกำหนดว่าหลักทรัพย์ใดมีสถานะเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญให้กระทำ ณ เวลาที่ออกหลักทรัพย์นั้น เมื่อหลักทรัพย์ใดมีสถานะเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญก็จะเป็นโดยตลอดไปตราบเท่าที่หลักทรัพย์นั้นยังออกอยู่ ดังนั้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ ให้ถือว่ามีการแปลงสภาพหลักทรัพย์แปลงสภาพได้ทั้งหมด สำหรับใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นก็ให้ถือปฏิบัติท่านองเดียวกันโดยถือว่าได้มีการใช้สิทธิที่ได้รับทั้งหมด ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างราคาที่กำหนดไว้กับราคาตลาดในขณะนั้น

หลักทรัพย์แปลงสภาพได้

20. หลักทรัพย์แปลงสภาพได้ ไม่ว่าจะเป็หุ้นบุริมสิทธิหรือหุ้นกู้แปลงสภาพได้ เป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ ในกรณีที่บริษัทมีหลักทรัพย์แปลงสภาพได้ นอกจากจะต้องคำนวณและแสดงกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานแล้ว ควรคำนวณกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ และแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย โดยสมมติว่าได้มีการออกหุ้นสามัญใหม่ในจำนวนสูงสุดที่จะเป็นได้และการแปลงสภาพทั้งหลายเกิดขึ้น ณ วันต้นงวด (หรือ ณ วันที่ออกหลักทรัพย์แปลงสภาพนั้น แล้วแต่วันใดจะเป็นวันหลัง) ในการคำนวณยอดกำไรที่เป็นของหุ้นสามัญควรมีการปรับปรุงกำไรสำหรับงวดเกี่ยวกับ

ดอกเบ็ช (ดอกเบ็ชหลังหักภาษีเงินได้แล้ว) ซึ่งสมมติว่าประหยัดได้จากหลักทรัพย์ที่ได้แปลงสภาพดังกล่าวรวมทั้งเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์แปลงสภาพได้ แต่ไม่จำเป็นต้องปรับปรุงถึงรายการสืบเนื่องที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องคำนวณโดยถือเกณฑ์กำไรสุทธิหรือกำไรก่อนภาษี (เช่น กำไรจ่ายที่เป็นในรูปส่วนแบ่งกำไร ค่าลิขสิทธิ์บางอย่างซึ่งคำนวณจากกำไรสุทธิ เป็นต้น)

21. การถือว่ามี การ “แปลงสภาพ” เป็นหุ้นสามัญดังกล่าว เป็นการรับรู้ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งว่า ผู้ถือหลักทรัพย์แปลงสภาพได้ไม่มีสิทธิที่จะได้ส่วนแบ่งกำไรซึ่งเป็นของหุ้นสามัญ หากผู้ถือหลักทรัพย์ดังกล่าวไม่ยอมสละสิทธิในส่วนแบ่งกำไรที่ตนมีสิทธิเหนือกว่าก่อน ดังนั้น จึงต้องสมมติว่ามีการแปลงสภาพและมีการคำนวณกำไรที่เป็นของผู้ถือหุ้นสามัญ และหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญก่อนที่จะแบ่งปันให้แก่ผู้ถือหลักทรัพย์ดังกล่าว นอกจากนั้น การถือว่ามี การแปลงสภาพ ยังรับรู้ในข้อเท็จจริงว่าหลักทรัพย์แปลงสภาพได้ไม่มีสิทธิที่จะเข้าไปมีส่วนในกำไร ซึ่งอาจเป็นในรูปของเงินปันผลหรือดอกเบ็ชในฐานะที่เป็นหลักทรัพย์ที่มีสิทธิเหนือกว่าหรือในฐานะที่เป็นหุ้นสามัญอย่างใดอย่างหนึ่งแต่ไม่ใช่ทั้งสองอย่าง

ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น

22. ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญอย่างหนึ่ง ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น หมายถึงหลักทรัพย์อย่างหนึ่งซึ่งให้สิทธิแก่ผู้ถือซื้อหุ้นสามัญได้ตามเงื่อนไขของหลักทรัพย์นั้น โดยปกติจะมีการชำระค่าหุ้นตามราคาและภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

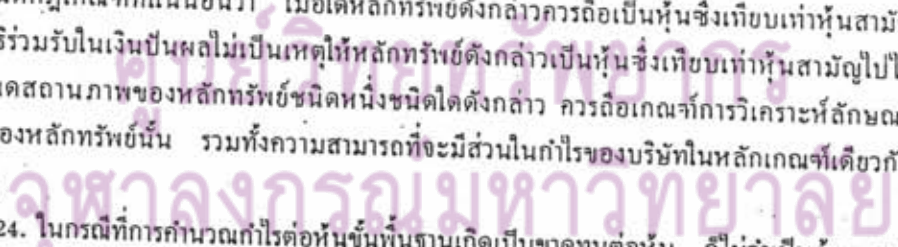
ในกรณีที่บริษัทออกใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นของบริษัท นอกจากต้องคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานแล้ว ควรคำนวณกำไรต่อหุ้นลดลงเพิ่มเติมด้วย โดยสมมติว่าได้มีการออกหุ้นสามัญใหม่ในจำนวนสูงสุดที่จะเป็นได้ตามเงื่อนไขของใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นและสมมติว่าได้มีการใช้สิทธิดังกล่าวในวันต้นงวด (หรือวันที่ออกใบสำคัญแสดงสิทธินั้นแล้วแต่วันใดจะเป็นวันหลัง) ควรมีการปรับปรุงกำไรสำหรับงวดโดยถือเกณฑ์ว่าเงินที่ได้รับจากการจองหรือซื้อหุ้นนั้นได้นำไปลงทุนหาดอกผลในหลักทรัพย์รัฐบาลอัตราดอกเบ็ช 8% ในราคามูลค่าที่ตราไว้ตั้งแต่วันแรกของงวดหรือวันออกใบสำคัญแสดงสิทธิดังกล่าวแล้ว

23. เนื่องจากหลักทรัพย์มีลักษณะต่าง ๆ กัน และมีบ่อยครั้งที่บางหลักทรัพย์มีลักษณะหลาย ๆ อย่างร่วมกัน และมีแนวโน้มที่จะมีหลักทรัพย์ทางการเงินในรูปแบบใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น จึงเป็นการยากที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่นอนว่า เมื่อใดหลักทรัพย์ดังกล่าวควรถือเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ การมีสิทธิร่วมรับเงินปันผลไม่เป็นเหตุให้หลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญไปได้ การกำหนดสถานภาพของหลักทรัพย์ชนิดหนึ่งชนิดใดดังกล่าว ควรถือเกณฑ์การวิเคราะห์ลักษณะทั้งหมดของหลักทรัพย์นั้น รวมทั้งความสามารถที่จะมีส่วนในกำไรของบริษัทในหลักเกณฑ์เดียวกับหุ้นสามัญ

24. ในกรณีที่การคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานเกิดเป็นขาดทุนต่อหุ้น ก็ไม่จำเป็นต้องแสดงกำไรต่อหุ้นลดลงเพิ่มเติมที่

25. เนื่องจากกำไรต่อหุ้นลดลงเพิ่มเติมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการลดลงในอนาคต จำนวนกำไรต่อหุ้นลดลงเพิ่มเติมที่ของงวดก่อน ๆ อาจไม่มีความสำคัญมากนักจึงไม่จำเป็นต้องแสดงนอกจากข้อสมมติต่าง ๆ ที่ใช้ในการคำนวณยังคงเหมือนเดิม

26. บริษัทที่ไม่ต้องแสดงกำไรต่อหุ้นลดลงเพิ่มเติม หากการลดลงของกำไรต่อหุ้นไม่มีนัยสำคัญ

คู่มือวิเทศวิทยาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในกรณีดังกล่าว การเปิดเผยข้อเท็จจริงให้ทราบ การลดลงในกำไรต่อหุ้น 10% หรือสูงกว่าจากกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานถือว่ามีความสำคัญเพื่อวัตถุประสงค์นี้

27. ในกรณีที่การลดลงในกำไรต่อหุ้นมีความสำคัญและได้แสดงกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ไว้แล้ว การเปิดเผยให้ทราบถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณด้วย

การเปิดเผยเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงสร้างทุน

28. การมีโครงสร้างทุนที่ซับซ้อนทำให้การคำนวณกำไรต่อหุ้นยุ่งยากขึ้น จึงจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติม งบการเงินจึงควรมีคำอธิบายให้ทราบถึงสิทธิและอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ของหุ้นทั้งหลาย ที่ออกอยู่ ตัวอย่างของข้อมูลที่ควรเปิดเผยให้ทราบ ได้แก่ สิทธิในเงินปันผลและสิทธิเมื่อเลิกกิจการ สิทธิร่วมรับ ราคาและวันที่ไถ่ถอน ราคา อัตราและวันที่เกี่ยวกับการแปลงสภาพและการใช้สิทธิต่าง ๆ เงื่อนไขเกี่ยวกับการตั้งกองทุนสม สิทธิออกเสียงลักษณะไม่ปกติ เป็นต้น

29. การคำนวณกำไรต่อหุ้นดังกล่าวข้างต้นมีทั้งวิธีคำนวณแบบง่าย ๆ และสลับซับซ้อนตามลำดับ เพื่อความเหมาะสมให้ใช้มาตรฐานการบัญชีและการรายงานตามแถลงการณ์นี้ดังนี้

ก. ใช้มาตรฐานการคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน (ย่อหน้า 4) กับบริษัทที่ต้องเสนอข้อมูลกำไรต่อหุ้น ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) และ

ข. ใช้มาตรฐานการคำนวณกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ (ย่อหน้า 18 ถึง 21) เฉพาะกับ

(1) บริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาตตาม พ.ร.บ.ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517

(2) บริษัทมหาชนตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2521

30. ในการคำนวณกำไรต่อหุ้นตามข้อ 29 ข. ข้างต้น บริษัทอาจใช้มาตรฐานสากลอื่น แต่ต้องเปิดเผยวิธีการคำนวณอื่นที่ใช้ และให้แสดงตัวเลขกำไรต่อหุ้นเปรียบเทียบทั้ง 2 วิธีด้วย

วันถือปฏิบัติ

31. แถลงการณ์เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 5 เรื่องกำไรต่อหุ้น ให้เริ่มถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับงวดหรือปีสิ้นสุดวันที่ 1 กันยายน 2522 เป็นต้นไป

ศูนย์วิจัยหลักทรัพย์ ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างเท่านั้น และไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการบัญชีนี้
กำไรที่เป็นของหุ้นสามัญ

1. สำหรับบริษัทที่มีโครงสร้างทุนแบบง่าย กำไรที่เป็นของคู่ถือหุ้นสามัญ ได้แก่ กำไรสุทธิหักเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิสำหรับงวดที่ประกาศจ่ายหรือจ่ายแล้ว และเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิสะสมสำหรับงวดปัจจุบันที่ยังไม่ได้ชำระหรือยังไม่ได้ประกาศจ่าย ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยหุ้นกู้ไม่ต้องทำการปรับปรุง แต่อย่างไรในการคำนวณกำไรสุทธิที่เป็นของหุ้นสามัญ ทั้งนี้ เพราะกำไรสุทธิที่เป็นของหุ้นสามัญนั้นได้หักค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเรียบร้อยแล้ว

ตัวอย่าง (1) สมมติบริษัทมีกำไรสุทธิหลังจากหักดอกเบี้ยและภาษีแล้ว 10,000,000 บาท และมีโครงสร้างทุนดังนี้ หุ้นสามัญ 1,000,000 หุ้น หุ้นบุริมสิทธิชนิด 8% (แปลงสภาพไม่ได้และไม่สะสม) จำนวน 100,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท และหุ้นกู้แปลงสภาพไม่ได้ชนิด 10% จำนวน 20,000,000 บาท

หากไม่มีการจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ กำไรที่เป็นของหุ้นสามัญก็จะเท่ากับ 10,000,000 บาท กำไรต่อหุ้นสามัญก็จะเท่ากับ 10 บาทต่อหุ้น (กำไรสุทธิ 10,000,000 บาท หารด้วยหุ้นสามัญจำนวน 1,000,000 หุ้น) หากบริษัทประกาศจ่ายหรือจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ 8% หรือหุ้นละ 8 บาท จะทำให้กำไรสุทธิที่เป็นของคู่อถือหุ้นสามัญเท่ากับ 9,200,000 บาท (กำไรสุทธิ 10,000,000 บาท หักด้วยเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ 800,000 บาท) และกำไรต่อหุ้นสามัญก็จะเท่ากับ 9.20 บาท ผลลัพธ์จะเหมือนกันหากเป็นหุ้นบุริมสิทธิสะสมและบริษัทไม่ได้ประกาศจ่ายเงินปันผลนั้น รายละเอียดการคำนวณสรุปได้ดังนี้

โครงสร้างทุน

หุ้นสามัญ 1,000,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท	100,000,000 บาท
หุ้นบุริมสิทธิชนิด 8% แปลงสภาพไม่ได้และไม่สะสม 100,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท	10,000,000 บาท
หุ้นกู้แปลงสภาพไม่ได้ชนิด 10%	20,000,000 บาท
กำไรสุทธิหลังดอกเบี้ยและภาษี	10,000,000 บาท

หากไม่มีการจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ
กำไรต่อหุ้นสามัญ

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิหลังดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญ}}$$

$$= \frac{10,000,000}{1,000,000}$$

$$= 10 \text{ บาท}$$

หากบริษัทประกาศจ่ายหรือจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ 8%

$$\text{กำไรต่อหุ้นสามัญ} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังดอกเบี้ยและภาษี} - \text{เงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญ}}$$

$$= \frac{10,000,000 - 800,000}{1,000,000}$$

$$= 9.20 \text{ บาท}$$

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. สำหรับบริษัทซึ่งมีโครงสร้างทุนที่ซับซ้อนให้นำเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิแปลงสภาพไม่ได้ไปหักจากกำไรสุทธิดังกล่าวข้างต้น ในกรณีที่เป็นหุ้นบุริมสิทธิแปลงสภาพได้ มาตรฐานกำหนดให้สมมติว่าหุ้นบุริมสิทธิใช้สิทธิแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญทั้งหมด ก็ไม่ต้องนำเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิแปลงสภาพได้ไปหักจากกำไรสุทธิ ในกรณีที่เป็นหุ้นกู้แปลงสภาพได้มาตรฐานให้สมมติว่าหุ้นกู้ใช้สิทธิแปลงสภาพทั้งหมด ให้นำดอกเบี้ย (หลังจากหักภาษีที่เกี่ยวข้องแล้ว) บวกกลับเข้ากับกำไรสุทธิ

ตัวอย่าง (2) สมมติบริษัทมีกำไรสุทธิหลังจากหักดอกเบี้ยและภาษีแล้ว 10,000,000 บาท และมีหุ้นสามัญออกอยู่ 1,000,000 หุ้น นอกจากนั้นมีหุ้นบุริมสิทธิสะสมและแปลงสภาพได้ชนิด 8% จำนวน 100,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท ออกอยู่และแปลงสภาพได้ หุ้นบุริมสิทธิ 1 หุ้นต่อหุ้นสามัญ 1 หุ้น และมีหุ้นกู้ชนิด 10% จำนวน 20,000,000 บาท (200,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท) แปลงสภาพได้ หุ้นกู้ 1 หุ้นต่อหุ้นสามัญ 2 หุ้น ตามมาตรฐานย่อหน้า 20 หุ้นบุริมสิทธิและหุ้นกู้แปลงสภาพได้ข้างต้นเป็นหุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญ (สมมติอัตราภาษีเงินได้ 30%)

จากตัวอย่างข้างต้น การคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน (ในที่นี้สมมติว่าไม่มีการแปลงสภาพของหลักทรัพย์แปลงสภาพได้) จะเท่ากับ 9.20 บาท ต่อ 1 หุ้นสามัญ (หรือกำไรสุทธิ 10,000,000 บาท หักด้วยเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ 800,000 บาท หาดด้วยหุ้นสามัญ 1,000,000 หุ้น) สำหรับกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ ถ้าไรที่เป็นขอหุ้นสามัญจะเท่ากับ 11,400,000 บาท (หรือกำไรสุทธิ 10,000,000 บาท บวกดอกเบี้ย 2,000,000 บาท หักภาษีเงินได้ที่ต้องจ่ายเพิ่ม 600,000 บาท หากไม่นำดอกเบี้ยไปหักกำไรสุทธิ) ถ้าไรต่อหุ้นสามัญตามเกณฑ์กำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่เท่ากับ 7.60 บาท ต่อ 1 หุ้นสามัญ (หรือ 11,400,000 บาท หาดด้วย 1,500,000 หุ้น ซึ่งประกอบด้วยหุ้นสามัญ 1,000,000 หุ้น บวกด้วย 100,000 หุ้น (แปลงสภาพจากหุ้นบุริมสิทธิ 1:1) และบวกด้วย 400,000 หุ้น (แปลงสภาพจากหุ้น 1:2) โดยสมมติว่าหลักทรัพย์แปลงสภาพได้ทั้ง 2 ประเภท ให้สิทธิแปลงสภาพตามมาตรฐานดังกล่าวข้างต้น)

เนื่องจากกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานเท่ากับ 9.20 บาทต่อหุ้น กำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่เท่ากับ 7.60 บาท ลดลง 1.60 บาทต่อหุ้น สูงกว่า 10% ของกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน จึงมีนัยสำคัญตามย่อหน้า 26 ดังนั้น บริษัทจึงต้องแสดงข้อมูลกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ดังกล่าวข้างต้นไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน พร้อมด้วยเปิดเผยถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณด้วย

หากสมมติว่าการคำนวณกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ได้ผลลัพธ์สูงกว่า 8.28 บาทต่อหุ้น การลดลงของกำไรต่อหุ้นถือว่าไม่มีนัยสำคัญ บริษัทไม่ต้องแสดงกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ แต่ควรเปิดเผยให้ทราบว่ากำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ไม่มีนัยสำคัญ

3. การคำนวณกำไรต่อหุ้นตามตัวอย่าง 2 ข้างต้นอาจแสดงสรุปให้เห็นชัดเจนเป็นดังนี้

โครงสร้างทุน	
หุ้นกู้ชนิด 10% 200,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท	
แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้	400,000 หุ้น
หุ้นบุริมสิทธิชนิด 8% 100,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท	20,000,000 บาท
สะสมและแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้	100,000 หุ้น
หุ้นสามัญ จดทะเบียนและออกแล้ว	10,000,000 บาท
1,000,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท	100,000,000 บาท

$$\begin{aligned}
 \text{กำไรต่อหุ้น} &= \frac{\text{กำไรสุทธิหลังภาษี-เงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญที่เฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ออกอยู่}} \\
 &= \frac{10,000,000 \text{ บาท} - 800,000 \text{ บาท}}{1,000,000 \text{ หุ้น}} \\
 &= 9.20 \text{ บาทต่อหุ้น}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{กำไรต่อหุ้น} &= \frac{\text{กำไรสุทธิหลังภาษีและก่อนค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย} + \text{กำไรสุทธิหลังหักภาษีแล้ว}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญ} + \text{หุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญซึ่งได้แก่หุ้นบุริมสิทธิและหุ้นกู้แปลงสภาพได้}} \\
 \text{ลดลงเต็มที่} &= \frac{10,000,000 \text{ บาท} + 1,400,000 \text{ บาท}}{1,000,000 + (100,000 + 400,000 \text{ หุ้น})} \\
 &= 7.60 \text{ บาทต่อหุ้น}
 \end{aligned}$$

จากการคำนวณข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหากหุ้นบุริมสิทธิแปลงสภาพได้ขอใช้สิทธิแปลงสภาพแล้วก็ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธินั้นอีกต่อไป ส่วนการบวกกลับดอกเบี้ยหุ้นกู้นั้นก็ด้วยเหตุผลอย่างเดียวกัน และจำนวนดอกเบี้ยที่บวกกลับนั้นต้องเป็นจำนวนสุทธิหลังจากหักภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องแล้ว

4. ในการคำนวณกำไรต่อหุ้น ใช้จำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ออกอยู่ระหว่างงวดเป็นตัวหาร การคำนวณใช้การถ่วงน้ำหนักหุ้นที่ออกอยู่ตามส่วนของเวลาที่หุ้นนั้นออกอยู่ เมื่อบวกจำนวนหุ้นที่ถ่วงน้ำหนักแล้วเข้ากับจำนวนหุ้นที่ออกอยู่ตลอดงวด ก็จะได้จำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักรวมทั้งสิ้นที่ออกอยู่ระหว่างงวด การคำนวณเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักอาจทำได้หลายวิธีต่าง ๆ กัน

ตัวอย่าง (3) สมมติบริษัท กขค. จำกัด มีหุ้นสามัญออกอยู่ ณ วันที่ 1 มกราคม จำนวน 150,000 หุ้น ณ วันที่ 1 มีนาคม บริษัทได้ออกหุ้นสามัญเพิ่มอีก 12,000 หุ้น จำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักคำนวณสำหรับงวดเวลาต่าง ๆ จะเป็นดังนี้

วิธีที่ 1		
สำหรับไตรมาสสิ้นสุด 31 มีนาคม	$150,000 + 1/3 (12,000)$	= 154,000 หุ้น
สำหรับงวด 6 เดือน สิ้นสุด 30 มิถุนายน	$150,000 + 4/6 (12,000)$	= 158,000 หุ้น
สำหรับงวด 9 เดือน สิ้นสุด 30 กันยายน	$150,000 + 7/9 (12,000)$	= 159,333 หุ้น
สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม	$150,000 + 10/12 (12,000)$	= 160,000 หุ้น

วิธีที่ 2

วันที่	จำนวนหุ้น	เดือน	จำนวนหุ้นคิด ตามเดือน	จำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วง น้ำหนัก ณ วันสิ้นงวดต่าง ๆ
มีนาคม 1	150,000	2	300,000	150,000
มีนาคม 31	162,000	1	162,000	154,000
มิถุนายน 30	162,000	3	486,000	158,000
กันยายน 30	162,000	3	486,000	159,333
ธันวาคม 31	162,000	<u>3</u>	<u>486,000</u>	160,000
		<u>12</u>	<u>1,920,000</u>	
		ก	ข	

จำนวนหุ้นสามัญเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ออกอยู่สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม

$$\text{ข} \div \text{ก} = 160,000 \text{ หุ้น}$$

การคำนวณจำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักจะสลับซับซ้อนขึ้นหากจำนวนหุ้นเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ ในกรณีดังกล่าว การคำนวณโดยใช้เกณฑ์จำนวนวันซึ่งหุ้นนั้นออกอยู่หารด้วยจำนวนวันในงวดนั้นก็จะได้การถ่วงเฉลี่ยที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม เพื่อวัตถุประสงค์ของการคำนวณจำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามแถลงการณ์นี้ให้ใช้จำนวนเดือนเป็นเกณฑ์ (เศษของเดือนหากต่ำกว่าครึ่งให้ปัดทิ้ง)

ตัวอย่าง (4) ณ วันที่ 1 มกราคม บริษัทแห่งหนึ่งมีหุ้นสามัญออกอยู่ 100,000 หุ้น ณ วันที่ 30 มิถุนายน บริษัทออกหุ้นปันผล 25% เพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณจำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักสำหรับปีปัจจุบัน หุ้นที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการออกหุ้นปันผลนั้นถือว่าได้ออกมาตั้งแต่วันที่ ดังนั้น จำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักสำหรับปีจะเท่ากับ 125,000 หุ้น (หรือ 100,000 + 25,000 หุ้น)

ตัวอย่าง (5) ณ วันที่ 1 มกราคม บริษัทมีหุ้นสามัญออกอยู่ 250,000 หุ้น ณ วันที่ 30 มกราคม บริษัทออกหุ้นเพิ่มเป็นเงินสด 10,000 หุ้น และ ณ วันที่ 1 เมษายน จ่ายหุ้นปันผล 10% ให้แก่ผู้ถือหุ้นที่มีชื่อในทะเบียนหุ้น ณ วันนั้น และ ณ วันที่ 1 กันยายน บริษัทออกหุ้นเพิ่มเป็นเงินสดอีกจำนวน 50,000 หุ้น การคำนวณจำนวนหุ้นเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักพร้อมด้วยการปรับจำนวนหุ้นอันเนื่องจากการออกหุ้นปันผล จะเป็นดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การคำนวณจำนวนหุ้นถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
พร้อมด้วยการปรับตัวเลขใหม่สำหรับหุ้นปันผล

วันที่	รายการ	จำนวนหุ้น		เดือน ที่ออก	จำนวนหุ้นคิดตามเดือน	
		เพิ่ม	ออกอยู่		เดิม	ปรับหุ้นปันผลแล้ว
มกราคม 1			250,000	1	250,000	
มกราคม 30	ออกหุ้นเป็นเงินสด	10,000	260,000	2	520,000	
เมษายน 1	หุ้นปันผล 10%	26,000	286,000	5		1,430,000
	ปรับตัวเลขหุ้นปันผล 10% จาก 250,000 หุ้น และ 520,000 หุ้น 770,000 + .10 (770,000)					847,000
กันยายน 1	ออกหุ้นเป็นเงินสด	50,000	336,000	<u>4</u>		<u>1,344,000</u>
				<u>12</u>		<u>3,621,000</u>
				ก		ข

จำนวนหุ้นสามัญถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ออกอยู่ (ข ÷ ก) = 301,750 หุ้น

การคำนวณจำนวนหุ้นคิดตามเดือนเท่ากับหุ้นปันผล (1,430,000 + 847,000 = 2,277,000
หุ้น) อาจอธิบายได้อีกวิธีหนึ่งดังนี้

1. หุ้นปันผลให้นับย้อนหลังไปจากวันต้นปี หรือวันที่ออกหุ้นที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคิดหุ้นปันผล
2. ณ วันที่ 1 มกราคม มีหุ้นสามัญออกอยู่ 250,000 หุ้น บวกหุ้นปันผล 10% (เท่ากับ 25,000 หุ้น) จึงมีหุ้นออกอยู่นับตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 1 กันยายน จำนวน 275,000 หุ้น สำหรับ 8 เดือน คิดตามเดือนเป็นหุ้นเท่ากับ 2,200,000 หุ้น
3. ณ วันที่ 30 มกราคม บริษัทออกหุ้นเพิ่ม 10,000 หุ้น ซึ่งมีสิทธิได้หุ้นปันผล 10% ด้วย ดังนั้น จึงมีหุ้นออกอยู่ 11,000 หุ้น ระหว่าง 30 มกราคม ถึง 1 กันยายน รวม 7 เดือน คิดตามเดือนเป็นหุ้นเท่ากับ 77,000 หุ้น
4. รวมมีจำนวนหุ้นคิดตามเดือนรวมทั้งสิ้น 2,277,000 หุ้น เท่ากับที่คำนวณได้ตามวิธีข้างต้น

ตัวอย่าง (6)

งบกำไรขาดทุนและกำไรสะสมของบริษัทแห่งหนึ่งสำหรับปี 2520 มีดังนี้	
กำไรก่อนรายการพิเศษ	17,997,300 บาท
รายการพิเศษ (หักภาษี 694,000 บาทแล้ว)	<u>(1,620,000) บาท</u>
กำไรสุทธิ	<u>16,377,300 บาท</u>

เงินปันผลเสนอจ่าย :

หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นละ 12 บาท	300,000 บาท
หุ้นสามัญ หุ้นละ 20 บาท	14,000,000 บาท

ณ วันต้นปี 2520 บริษัทมีหุ้นสามัญออกอยู่ 600,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้ 100 บาท และหุ้นบุริมสิทธิ 12% 25,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท

ณ วันที่ 1 เมษายน 2520 บริษัทออกหุ้นสามัญ 100,000 หุ้น ขายในราคาหุ้นละ 320 บาท การคำนวณกำไรต่อหุ้นสำหรับปี 2520 ที่ควรปรากฏในงบกำไรขาดทุนให้ผู้ถือหุ้นควรเป็นดังนี้

กำไรต่อหุ้น :

กำไรก่อนรายการพิเศษ	26.22 บาท
รายการพิเศษ	(2.40) บาท
กำไรสุทธิ	<u>23.82 บาท</u>

รายละเอียดการคำนวณประกอบ :

ข้อมูลกำไร :

กำไรก่อนรายการพิเศษ	17,997,300 บาท
หักเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ 12%	<u>300,000 บาท</u>
กำไรเป็นของหุ้นสามัญก่อนรายการพิเศษ	17,697,300 บาท
หักรายการพิเศษ - หักภาษีแล้ว	<u>1,620,000 บาท</u>
กำไรสุทธิเป็นของผู้ถือหุ้นสามัญ	<u>16,077,300 บาท</u>

จำนวนหุ้นสามัญตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

	เดือน	จำนวนหุ้น	จำนวนหุ้นคิดตามเดือน
1 มกราคม - 1 เมษายน	3	600,000	1,800,000
1 เมษายน - 31 ธันวาคม	9	700,000	<u>6,300,000</u>
	<u>12</u>		<u>8,100,000</u>

จำนวนหุ้นสามัญตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก = $8,100,000 \div 12 = 675,000$ หุ้น
 กำไรก่อนรายการพิเศษ 17,697,300 บาท $\div 675,000$ หุ้น = 26.22 บาทต่อหุ้น
 รายการพิเศษ (1,620,000) บาท $\div 675,000$ หุ้น = (2.40) บาทต่อหุ้น

ตัวอย่าง (7)

ณ วันที่ 1 มกราคม 2520 บริษัทมีหุ้นทุนต่าง ๆ ออกอยู่ดังนี้
 หุ้นบุริมสิทธิ ชนิด 12% 50,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้ 100 บาท
 หุ้นสามัญ 200,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้ 100 บาท

ณ วันที่ 1 เมษายน 2520 บริษัทได้เพิ่มทุนหุ้นสามัญ 40,000 หุ้น ขายในราคาหุ้นละ 300 บาท บริษัทมีกำไรสุทธิสำหรับปี 2520 จำนวน 32,800,000 บาท

ก่อนวันออกงบการเงินประจำปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2520 คณะกรรมการบริษัทมีมติให้เสนอต่อที่ประชุมถือหุ้นประจำปีดังนี้

- (1) จ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ 12% สำหรับปี 2520
- (2) จ่ายเงินปันผลหุ้นสามัญหุ้นละ 20 บาท
- (3) จ่ายหุ้นปันผล 5% ให้แก่ผู้ถือหุ้นสามัญ

โดยจะจ่ายและออกหุ้นให้ในวันที่ 30 เมษายน 2521 (บริษัทออกงบการเงินในวันที่ 25 มีนาคม 2521 และนัดประชุมผู้ถือหุ้นประจำปี 2520 ในวันที่ 15 เมษายน 2521)

ข้อมูลกำไร :

กำไรสุทธิ	32,800,000 บาท
หักเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ (5,000,000 บาท 12%)	<u>600,000 บาท</u>
กำไรสุทธิเป็นของหุ้นสามัญ	<u>32,200,000 บาท</u>

จำนวนหุ้นสามัญตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

วันที่	จำนวนหุ้น	เดือน	จำนวนหุ้นคิดตามเดือน
1 มกราคม 2520	200,000	3	600,000
1 เมษายน 2520	<u>40,000</u>	9	<u>2,160,000</u>
	<u>240,000</u>	<u>12</u>	<u>2,760,000</u>

จำนวนหุ้นสามัญตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักสำหรับปี 2520 เท่ากับ $2,760,000 \div 12 = 230,000$ หุ้น

กำไรต่อหุ้นสำหรับปี 2520 เท่ากับ

$\frac{\text{กำไรสุทธิที่เป็นของหุ้นสามัญ}}{\text{หุ้นสามัญตัวเฉลี่ยน้ำหนักที่ออกอยู่}} = \frac{32,200,000 \text{ บาท}}{230,000 \text{ หุ้น}} = 140 \text{ บาทต่อหุ้น}$

ตามที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) บริษัทต้องแสดงกำไรสุทธิต่อหุ้น 140 บาท ในงบกำไรขาดทุนมาตรฐานข้อหน้า 11 กำหนดไว้ว่า หากก่อนวันออกงบการเงิน คณะกรรมการของบริษัทได้มีมติให้เสนอขออนุมัติต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้ออกหุ้นปันผล (ตามตัวอย่างนี้) บริษัทควรรับผลของการเสนอดังกล่าวที่จะมีต่อกำไรต่อหุ้นประจำปี 2520 ด้วย การคำนวณกำไรต่อหุ้นใหม่จะเป็นดังนี้

จำนวนหุ้นสามัญตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (สำหรับปี 2520)	230,000 หุ้น
หุ้นปันผล (เสนอเพื่ออนุมัติ 15 เมษายน 2521)	<u>1.05</u>
รวม	<u>241,500 หุ้น</u>

กำไรต่อหุ้นใหม่ = $32,200,000 \text{ บาท} \div 241,500 \text{ หุ้น} = 133.33 \text{ บาทต่อหุ้น}$ เนื่องจากกำไรต่อหุ้นใหม่ลดลงไม่ถึง 10% ของกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานบริษัทไม่ต้องแสดงกำไรต่อหุ้นใหม่ (133.33 บาทต่อหุ้น) ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน แต่ควรเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวว่าการลดลงของกำไรต่อหุ้นไม่มีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม หากจากการคำนวณกำไรต่อหุ้นใหม่ดังกล่าวข้างต้น กำไรต่อหุ้นใหม่ลดลงมากกว่า 10% บริษัทต้องแสดงผลของข้อเสนอดังกล่าว (คือเสนอกำไรต่อหุ้นใหม่) พร้อมด้วยอธิบายสรุปถึงวิธีการคำนวณด้วย

ตัวอย่าง (8)

บริษัท ก. จำกัด มีโครงสร้างทุนในปี 2521 ดังนี้

หุ้นสามัญมูลค่าที่ตราไว้ 100 บาท จำนวน

100,000 หุ้น

ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นจำนวน

20,000 สิทธิ

ใบสำคัญแสดงสิทธิดังกล่าวออกเมื่อปี 2520 แต่ละสิทธิสามารถซื้อหุ้นสามัญได้ 1 หุ้น ในราคาหุ้นละ 100 บาท ในระหว่างปี 2521 ยังไม่มีการใช้สิทธิเกิดขึ้นเลย

ถ้าในปี 2521 บริษัทมีกำไรสุทธิ 1,000,000 บาท ราคาตลาดถัวเฉลี่ยของหุ้นสามัญของบริษัทในระหว่างปีเท่ากับ 112.50 บาท และราคาตลาดเมื่อ 31 ธันวาคม เท่ากับ 120 บาท กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานและกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่คำนวณได้ดังนี้

กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน

$$= \frac{1,000,000 \text{ บาท}}{100,000 \text{ หุ้น}}$$

$$= 10 \text{ บาท}$$

ดอกเบี้ยซึ่งได้จากการนำเงิน
ที่ได้จากการซื้อหุ้นไปลงทุน

กำไรสุทธิสำหรับปี

+ หารดอกผลในหลักทรัพย์รัฐบาล

อัตราดอกเบี้ย 8% ในราคาตาม

มูลค่าที่ตราไว้

กำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่

$$= \frac{\text{จำนวนหุ้นสามัญ} + \text{หุ้นซึ่งเทียบเท่าหุ้นสามัญซึ่ง} \\ \text{ที่ออกอยู่} \quad \text{ได้แก่สิทธิซื้อหุ้น}}{1,000,000 + 160,000 \text{ บาท}} \\ 100,000 + 20,000 \text{ หุ้น}$$

$$= \frac{1,000,000 + 160,000 \text{ บาท}}{100,000 + 20,000 \text{ หุ้น}}$$

$$= 9.67 \text{ บาท}$$

เนื่องจากกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ดังกล่าว ลดลงไม่ถึง 10% ของกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน จึงถือว่าไม่มีนัยสำคัญตามมาตรฐานเรื่องกำไรต่อหุ้น บริษัทไม่ต้องแสดงกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ แต่

ควรเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวให้ทราบด้วย

จากตัวอย่างข้างต้น ถ้าสมมติว่าใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นออกเมื่อ 1 ตุลาคม 2521
กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานและกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่จะเป็นดังนี้

กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน	=	$\frac{1,000,000 \text{ บาท}}{100,000 \text{ หุ้น}}$
		10 บาท
กำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่	=	$\frac{1,000,000 + 40,000 \text{ บาท}}{100,000 + \frac{3}{12} \times 20,000}$
		9.90 บาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายธนะศักดิ์ จรรยาพูน เกิดวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2511 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2534 เข้าทำงานเป็นทนายความ บริษัท สำนักกฎหมายนพดลและไชศรี จำกัด ระหว่าง พ.ศ. 2534 - 2536 เคยได้รับทุนโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาใน University of Victoria ประเทศแคนาดา เป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษาในปี พ.ศ. 2537 โดยการสนับสนุนของบริษัท เบเกอร์ แอนด์ แม็คเค็นซี จำกัด เคยเข้าร่วมประชุม Asia Pacific Tax Conference 1995 ที่ฮ่องกง และเคยเข้ารับการอบรม International Tax Training Course 1996 ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษากฎหมายอากร บริษัท เบเกอร์ แอนด์ แม็คเค็นซี จำกัด

ศุภชัยวิทย์ทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย